

SINAXARUL MARE AL LUNII DECEMBRIE

Ediție îngrijită de Arhim. Constantin Chirilă

Traducere din limba engleză:

Raluca Ciocoiu

Constantin Fădur

Carte tipărită cu binecuvântarea

Înaltpreasfințitului

TEOFAN

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

MITROPOLIA MOLDOVEI ȘI BUCOVINEI

Editura DOXOLOGIA

Iași, 2014

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Ediția de față a *Sinaxarului Mare* reprezintă, după datele pe care le deținem, cea mai cuprinzătoare colecție aghiografică a Bisericii Ortodoxe, alcătuită pe baza *Sinaxarului Mare* grecesc și a ediției publicate în SUA, aceasta din urmă având avantajul de a cuprinde *Viețile* unor Sfinți și Cuvioși care nu se află în varianta greacă.

În ediția română a *Sinaxarului Mare*, pentru rarele situații în care textul edițiilor originale era deficitar, ne-am folosit de colecția *Viețile Sfinților* (ediția îngrijită de Părintele Arhimandrit Ioanichie Bălan). *Viețile* Sfinților români au fost preluate, în general, din lucrarea Pr. Prof. Mircea Păcurariu, *Sfinți daco-romani și români*, publicată la Editura Trinitas a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, în anul 1994. De asemenea, am introdus în lucrarea noastră *Viețile* unor Sfinți de origine slavă (ruși, sârbi, georgieni, bulgari etc.), precum și *Viețile* unor Sfinți de origine apuseană, care au trăit înainte de Schisma din 1054 și a căror dreaptă credință a fost probată de Sinoadele Ecumenice și de alte Sinoade ortodoxe.

CUPRINȘ

1 Decembrie

Sfântul Prooroc Naum	21
Cuviosul Antonie cel Nou	27
Sfântul Ierarh Onisim, Arhiepiscop al Efesului	30
Sfântul Filaret cel Milostiv	30
Sfântul Mucenic Anania Persul	39
Sfinții Ierarhi Anania și Solohon, Arhiepiscopi ai Efesului	39
Mutarea moaștelor Sfântului Apostol Iacov, ruda Domnului, și ale Sfinților Simeon și Zaharia	39
Cuviosul Ioanichie de la Devici	39
Sfântul Ierarh Teoclit, Episcop de Sparta	39
Sfântul Agericus	39
Sfântul Mucenic Ansanus	39
Sfântul Ierarh Austreinoie, primul Episcop de Clermont și Apostol de Auvergne	39
Sfântul Botolph Mărturisitorul și egumenul din Boston	40
Sfântul Ierarh Candres, Episcop de Maastricht	40
Sfântul Ierarh Castritian, Episcop al Milanului	40
Sfântul Constantian de Javron	40
Sfinții Mucenici Diodorus, Marianus și însoțitorii lor	40
Sfântul Ierarh Eligius, Episcop de Noyon	40
Sfântul Sfințit Mucenic Evasius, Episcop de Asti	41
Sfânta Florentina fecioara de la Poitiers	41
Sfântul Grwst din Llanrwst	41
Sfântul Ierarh Leontius, Episcop de Fréjus	41
Sfinții Mucenici Lucius, Rogatus, Casian și Candida	41
Sfântul Mucenic Olimpiades	41
Sfântul Sfințit Mucenic Proculus, Episcop de Narni sau Terni	42
Sfântul Ierarh Ursicinus, Episcop al Bresciei	42
Sfântul Ierarh Tudwal, Episcop de Lan Pabu	42

2 Decembrie

Sfântul Prooroc Avacum (Habacuc)	43
Sfinții Ioan, Iraclemon, Andrei și Teofil, pustnicii	55
Sfântul Ierarh Solomon, Arhiepiscop al Efesului	55
Sfânta Muceniță Miropa fecioara	56
Cuviosul Chiril din Philea	58
Sfântul Mucenic Aviv	122
Cuviosul Porfirie Kavsokalivitul	122

Cuviosul Atanasie zăvorâtul, de la Lavra Pecerska	152
Sfântul Ierarh Iesei, Episcop de Tsilkan	153
Sfântul Ștefan Uros, țarul Serbiei.....	154
Sfânta Elena-Elisabeta, regina Serbiei	155
Sfântul Moise Mărturisitorul.....	155
Sfântul Ierarh Avitianus, Episcop de Rouen	155
Sfânta Muceniță Bibiana fecioara	155
Sfântul Ierarh Chromatius, Episcop de Aquileia.....	155
Sfinții Mucenici Eusebius, Marcelus, Hippolitus, Maximus, Adria, Paulina, Neon, Maria Martana și Aurelia	155
Sfântul Ierarh Evasius, Episcop al Bresciei	156
Sfântul Ierarh Lupus, Episcop al Veronei	156
Sfântul Ierarh Petru Hrisologul, Episcop de Ravenna	156
Sfântul Mucenic Pontian și însoțitorii lui.....	156
Sfinții Mucenici Severus, Securus, Ianuarius și Victorinus.....	156
Sfântul Sfințit Mucenic Silverius, Episcop al Romei.....	156
Cuviosul Atanasie de la Peșterile de departe ale Lavrei Pecerska	156
Cuviosul Ioanichie de la Devici	156
Sfinții Noii Mucenici Ioan preotul, Matei preotul, Dimitrie preotul și Cuvioasa Vera Mărturisitoarea, Danact ieromonahul, Nicolae ieromonahul, monahii Ioan, Serghie, Constantin, Vladimir, Fevronia, Margareta și Tamara, fecioarele Mucenițe Maria și Matrona, fecioara Muceniță Maria și Mucenicul Boris....	157

3 Decembrie

Sfântul Prooroc Sofonie (Țefania)	158
Sfântul Sfințit Mucenic Teodor, Arhiepiscop al Alexandriei	166
Cuviosul Teodul al Ciprului.....	167
Cuviosul Teodul Stâlpnicul.....	167
Sfântul Ierarh Ioan Sihastrul, Episcop al Coloniei.....	168
Sfinții Mucenici Agapie, Seleuc și Mamant	172
Sfântul Sfințit Nou Mucenic Gavriil	173
Sfântul Nou Mucenic Anghel.....	174
Cuviosul Gheorghe de la Cernica.....	182
Cuviosul Sava din Zvenigorodsk	188
Sfântul Mucenic Agricola	191
Sfânta Attalia	191
Sfântul Ierarh Birinus, Episcop de Genova și Wessex.....	191
Sfântul Mucenic Cassian	191
Sfinții Mucenici Claudius, Crispin, Magina, Ioan și Ștefan	191
Sfinții Mucenici Claudius, Ilaria, Iason și Mavru și cei 70 de ostași împreună cu ei.....	192
Sfântul Eloquius, egumen la Mănăstirea Lagny	192
Sfântul Ierarh Ethernan, Episcop în Irlanda.....	192
Sfântul Lucius	192
Sfântul Ierarh Mirocles, Arhiepiscop de Milano.....	192
Sfântul Ierarh Nicetius, Episcop de Lyons.....	192
Sfântul Sola, preot misionar în Germania	192

Cuviosul Cosma de la Schitul Sfânta Ana, Muntele Athos	192
Sfinții Noii Mucenici Andrei preotul, Nicolae preotul, Ioan și Grigorie Mărturisitorul	192

4 Decembrie

Sfânta Mare Muceniță Varvara	193
Sfântul Ioan Damaschin	199
Sfântul Ierarh Ioan, făcătorul de minuni, Episcop al Polivatului	207
Sfânta Muceniță Iuliana	208
Sfinții Mucenici Hristodul și Hristodula	208
Sfântul Sfințit Nou Mucenic Serafim, Arhiepiscop de Fanar și Neocor	208
Sfântul Ierarh Ghenadie, Arhiepiscop de Novgorod	212
Sfânta Ada, stareța Mănăstirii Le Mans	215
Sfânta Bertoara, stareța Mănăstirii Notre-Dame-de-Sales	215
Sfântul Ierarh Felix, Episcop de Bologna	215
Sfinții Noii Mucenici Alexie, Ioan, Alexandru și Nicolae – preoții, Vasile diaconul și cei zece Mucenici împreună cu el	216
Sfinții Noii Mucenici Damaschin, Episcop de Glukhov, și Nicolae Tsedrik preotul	216
Sfinții Noii Mucenici Dimitrie preotul și fecioarele Mucenițe Ecaterina și Sira	216

5 Decembrie

Cuviosul Savva cel Sfințit	217
Sfântul Mucenic Anastasie	253
Cuviosul Grat	253
Sfântul Mucenic Diogen	253
Sfântul Mucenic Averchie	253
Cuviosul Non	253
Cuviosul Nectarie din Athos	254
Cuviosul Filotei din Athos	258
Cuvioșii Monahi și Mărturisitori din Athos	258
Sfântul Ierarh Gurie, Episcop de Kazan și Sviajsk	258
Cuviosul Carion și fiul său, Cuviosul Zaharia	259
Sfântul Ierarh Nichita, Episcop de Trier	260
Sfântul Sava cel tânăr, de la Roma	265
Sfânta Basilisa, stareța Mănăstirii Oehren	265
Sfântul Sfințit Mucenic Basus, Episcop de Nice	265
Sfântul Cawrdaf	265
Sfânta Muceniță Crispina	265
Sfântul Sfințit Mucenic Dalmatius, Episcop de Pavia	266
Sfântul Ierarh Friminus, Episcop de Verdun	266
Sfântul Ierarh Gerbold, Episcop de Bayeux	266
Sfântul Ioan Gradenigo	266
Sfinții 12 Mucenici din Numidia: Iulius, Potamia, Crispin, Felix, Gratus și însoțitorii lor	266
Sfântul Mucenic Iustinian (Iestin)	266
Sfântul Mucenic Pelinus	266
Sfântul Sigiranus	267

Sfinții Noii Mucenici Ilie preotul și Ghenadie preotul.....	267
Sfântul Nou Mucenic Serghie preotul și Mărturisitorul.....	267

6 Decembrie

Sfântul Ierarh Nicolae, făcătorul de minuni, Arhiepiscop al Mirei Lichiei	268
Descoperirea de la Dumnezeu asupra unui mare cutremur.....	292
Sfântul Nou Mucenic Nicolae Karamanos.....	292
Sfântul Ierarh Maxim, Mitropolitul Kievului și Vladimirului	293
Sfinții Antonie cel Nou și Nil, făcătorii de minuni	294
Sfântul Ierarh Avramie, Episcop de Cratea.....	294
Sfântul Ierarh Nicolae, Episcop de Patara.....	294
Sfântul Mucenic Niser.....	294
Sfântul Ierarh Teofil, Episcop al Antiohiei	295
Sfânta Asella fecioara.....	295
Sfinții Auxilius, Isserninus și Secundinus.....	295
Sfinții Mucenici Dionisia, Majoricus, Dativa, Leontia, Tertius, Emilian, Bonifaciu și însoțitorii lor.....	295
Sfânta Gertrude cea vârstnică.....	295

7 Decembrie

Sfântul Ierarh Ambrozie, Episcop al Mediolanului	296
Sfântul Mucenic Atinodor.....	331
Sfântul Mucenic Neofit.....	331
Sfântul Mucenic Dometie.....	331
Sfinții Mucenici Isidor, Achepsima și Leon	331
Cuviosul Amun din Nitria	331
Sfinții Mucenici Gaios și Gainos	332
Cei trei sute de Mucenici din Africa	332
Sfânta femeie Muceniță din Roma	333
Cuviosul Ignatie	333
Cuviosul Pavel cel ascultător	334
Cuviosul Grigorie Isihastul, ctitorul Mănăstirii athonite Grigoriou	335
Sfântul Mucenic Prisc	335
Sfântul Mucenic Martin	335
Sfântul Mucenic Nicolae.....	335
Sfințirea bisericii Născătoarei de Dumnezeu din Curator.....	335
Cuviosul Ioan postitorul, de la Lavra Pecerska din Kiev.....	335
Sfânta Muceniță Filofteia de la Curtea de Argeș	335
Cuviosul Nil de la Stolobensk.....	338
Icoana Maicii Domnului din Seligersk-Vladimir.....	339
Cuviosul Antonie de la Siisk.....	339
Cuviosul Gherasim din Eubeea.....	340
Cuviosul Ioan postitorul, de la Lavra Sfântului Savva	340
Sfânta Vassa, stareța de la Ierusalim.....	340
Sfântul Ierarh Anianus, Episcop de Chartres	340
Sfântul Buithe.....	340

Sfânta Burgundofara	340
Sfântul Ierarh Diuna, Episcop de Mercia	341
Sfântul Martin de Saujon.....	341
Sfântul Mucenic Servus	341
Sfântul Ierarh Urban, Episcop de Teano	341
Sfântul Ierarh Victor, Episcop de Piacenza.....	341
Sfinții Noii Mucenici Serghie ieromonahul, Antonie preotul, Andronic ieromonahul, Ambrozie Episcopul, Serghie preotul, Serghie ieromonahul, Mihail preotul, Nichifor diaconul, Galaction ieromonahul, Ioan și preoții Petru și Vasile.....	341

8 Decembrie

Cuviosul Patapie.....	342
Cei șase Apostoli din cei Șaptezeci: Sostene, Apollo, Chefa, Tihic, Cezar și Epafrodit.....	345
Sfântul Ierarh Sofronie, Arhiepiscop al Ciprului	347
Cuviosul Chiril de la Celmogorsk	347
Sfânta Muceniță Antuza din Roma	347
Sfântul Ierarh Budoc, Episcop de Plourin.....	348
Sfântul Ierarh Eucharius, Episcop de Trier	348
Sfântul Mucenic Eutichian, Papă al Romei.....	348
Sfânta Gunthild	348
Sfântul Romaricus	348
Sfântul Ierarh Valerius, Episcop de Trier	348
Sfinții Noii Mucenici Ioan Kociurov preotul și Serghie ieromonahul.....	348

9 Decembrie

Zămislirea Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu de către Sfânta Ana.....	349
Sfânta Proorociță Ana	357
Cuviosul Ștefan cel strălucit (Neolambes).....	361
Icoana Maicii Domnului „Neașteptata bucurie”	362
Sfântul Mucenic Isaac	363
Sfântul Mucenic Narses Persul	363
Sfântul Mucenic Sositheos Persul	363
Sfânta Balda	363
Sfântul Ierarh Budoc, Episcop de Dol.....	363
Sfântul Ciprian pustnicul.....	363
Sfântul Enguerrammus	363
Sfânta Ethelgiva	364
Sfânta Muceniță Leocadia, fecioara din Toledo	364
Sfinții Mucenici Petru, Successus, Bassian, Primitivus și însoțitorii lor	364
Sfântul Ierarh Proculus, Episcop de Verona	364
Sfântul Ierarh Restitutus, Episcop de Cartagina	364
Sfântul Ierarh Sirus, Episcop și ocrotitor al Paviei	364
Sfânta Muceniță Valeria.....	364
Sfântul Wolfeius.....	364
Sfinții Noii Mucenici: Vladimir preotul, Eufrosia fecioara, Vasile și Alexandru – preoții și Serghie Mecev.....	364

10 Decembrie

Sfinții Mucenici Mina Kallikelados, Ermoghen și Evgraf.....	365
Sfântul Mucenic Ghemel.....	381
Cuviosul Toma Defourkinos	382
Sfântul Ioan Brancovici, regele Serbiei, și părinții săi, Ștefan și Angelina	385
Sfântul Ierarh Ioasaf, Episcop al Belgorodului.....	386
Sfântul Ierarh Atanasie, Episcop de Meton.....	387
Sfântul Mucenic Evghenie	387
Sfântul Mucenic Marian.....	387
Sfântul Sfințit Mucenic Teotecn	387
Sfinții Mucenici Carpophorus preotul și Abundius, diaconul său	387
Sfântul Ierarh Deusdedit, Episcop de Brescia.....	387
Sfânta Muceniță Eulalia fecioara	387
Sfântul Grigorie al III-lea, Papă al Romei	388
Sfântul Guitmarus de la Mănăstirea Saint-Riquier	388
Sfântul Ierarh Hildemar, Episcop de Beauvais	388
Sfânta Muceniță Iulia	388
Sfântul Mucenic Mercurius și însoțitorii lui	388
Sfântul Mucenic Miltiades, Papă al Romei.....	388
Sfântul Ierarh Sindulf, Episcop de Vienne.....	388
Sfinții Noii Mucenici Evgrafie preotul și fiul său, preoții Iacov și Alexandru, ieromonahii Anatolie, Evghenie, Constantin, Alexandru, Nicolae și însoțitorii lor: Petru, Mihail, Dorotei, Laurențiu, Grigorie, preoții Mihail și Serghie, Alexandra și Tatiana; Evdochia; preoții Nicolae și Alexie, Tatiana și Ana; Tecla și Ana Mărturisitoarea.....	389

11 Decembrie

Cuviosul Daniel Stâlpnicul.....	390
Cuviosul Luca, Noul Stâlpnic	422
Sfinții Mucenici Eitalas și Akepsees.....	424
Sfântul Mucenic Meirax.....	425
Sfântul Mucenic Varsava	427
Sfinții Mucenici Terentie, Vincent, Emilian și Veveia	427
Cuviosul Leontie din Ahaia.....	427
Cuviosul Nikon cel uscat, de la Peșterile Kievului	430
Soborul tuturor Sfinților din Georgia.....	432
Sfântul Ierarh Sabin, Episcop de Piacenza.....	432
Cuvioșii Vechianos și Nomon.....	433
Sfântul Cian din Țara Galilor	433
Sfântul Damasus I, Papă al Romei	433
Sfântul Mucenic Eutichius	433
Sfântul Fidweten din Redon, Britania.....	433
Sfântul Peris din Țara Galilor.....	433
Sfinții Mucenici Trason, Pontian și Praetextatus	433
Sfinții Mucenici Victorius, Fuscian și Gentian	433

Sfinții Noii Mucenici Teofan, Episcopul de Solikamsk, și însoțitorii lui	434
Sfinții Noii Mucenici Nicolae ieromonahul și Ioan preotul.....	434
Duminica Protopărinților.....	434

12 Decembrie

Sfântul Ierarh Spiridon, făcătorul de minuni, Episcop al Trimitundeii Ciprului	437
Sfântul Mucenic Sinetus.....	463
Sfântul Sfințit Mucenic Alexandru, Arhiepiscopul Ierusalimului	463
Cuviosul Amonat, pustnic în Pelusium.....	464
Cuviosul Anthos, pustnic în Palestina.....	465
Sfântul Ierarh Ioan, Mitropolit de Zichne	465
Cuviosul Terapont de la Monzensk.....	467
Sfântul Mucenic Ioan de Zedazeni.....	467
Sfânta Abra.....	467
Sfânta Agatha de la Wimborne	468
Sfântul Colman, egumen la Mănăstirea Glendalough.....	468
Sfântul Columba, egumen la Mănăstirea Tyrdaglas	468
Sfântul Cormac, egumen în Irlanda.....	468
Sfântul Ierarh Corentinus, Episcop de Quimper	468
Sfântul Finian de Clonard	468
Sfântul Grigorie de Terracina.....	468
Sfinții Mucenici Maxentius, Constantius, Crescentius, Iustin și însoțitorii lor	469
Sfinții cei dintâi Mucenici de pe pământ american: Iuvenalie și Petru Aleutinel și preoții Ioan Kociurov și Alexandru Khotovițki	469
Sfinții Noii Mucenici Anatolie din Irkuțk și Serafim din Uglici	469

13 Decembrie

Sfinții Mucenici Eustratie, Auxentie, Evghenie, Mardarie și Orest.....	470
Sfânta Muceniță Lucia din Siracuza.....	485
Cuviosul Ares, monahul.....	486
Cuviosul Arsenie din Latros.....	486
Sfântul Nou Mucenic Gavriil, Patriarhul Serbiei.....	487
Sfântul Ierarh Gavriil, Episcop de Imereti	488
Cuviosul Arcadie de Viazemsk și Novotorjsk	490
Cuviosul Mardarie zăvorâtul de la Pecerska	490
Sfântul Ierarh Dosoftei, Mitropolitul Moldovei.....	491
Sfântul Mucenic Antiochus.....	494
Sfântul Ierarh Autbert, Episcop de Cambrai	494
Sfânta Edburgh de Thanet.....	494
Sfânta Edburgh, monahie la Lyminge.....	494
Sfintele Einhild și Roswinda monahiile.....	494
Sfântul Judocus	495
Sfânta Odilia.....	495
Sfântul Tassio	495
Sfântul Wifred, egumen al Mănăstirii Sfântul Victor din Marseilles	495
Sfântul Ierarh Inochentie, Episcop de Cherson.....	495

Sfinții Noii Mucenici Alexandru preotul și Ioan; Vladimir ieromonahul și preoții Alexandru, Iacob, Nicolae, Emilian și Vasile	495
--	-----

14 Decembrie

Sfinții Mucenici Tirs, Leuchie și Calinic din Bitinia	496
Sfinții Mucenici Filimon, Apolonie, Arianus și însoțitorii lor.....	505
Pomenirea izbăvirii de primejdia cutremurului celui înfricoșător	512
Sfântul Ierarh Ilarion, Mitropolit de Suzdal și Iurev	512
Sfântul Agnellus	513
Sfântul Mucenic Castul	513
Sfântul Diogene, preot la Arras.....	513
Sfinții Mucenici Fingar, Phiala și însoțitorii lor.....	514
Sfântul Ierarh Folciunus, Episcop de Tervas	514
Sfântul Hibald	514
Sfinții Mucenici Iustus și Abundius	514
Sfântul Ierarh Lupicin, Episcop de Vienne	514
Sfântul Matronian.....	514
Sfinții Mucenici Nicasius, Eutropia și însoțitorii lor	514
Sfântul Ierarh Pompeius, Episcop de Pavia	514
Sfântul Ierarh Venantius Fortunatus, Episcop de Poitiers	515
Sfântul Ierarh Viator, Episcop de Bergamo	515
Sfinții Noii Mucenici Nicolae preotul și Vasian, Arhiepiscopul de Tambov	515

15 Decembrie

Sfântul Sfințit Mucenic Elefterie, Episcop al Iliriei.....	516
Sfânta Muceniță Antia.....	522
Sfântul Mucenic Coremon eparhul	522
Sfântul Mucenic Elefterie Cubiculariul din Constantinopol.....	522
Sfânta Muceniță Suzana, diaconiță în Palestina.....	523
Sfinții doi Mucenici călăi	524
Sfântul Mucenic Vah cel Nou din Palestina	524
Sfântul Pard, pustnicul din Palestina.....	525
Cuviosul Pavel cel Nou, schimnic în Muntele Latros.....	525
Ungerea Sfântului Ioan Gură de Aur ca Patriarh al Constantinopolului.....	543
Sfântul Ierarh Ștefan, iubitorul de icoane, Arhiepiscop de Suroj	543
Cuviosul Trifon de la Pecengsk și Kolsk	546
Cuviosul Iona de la Pecengsk și Kolsk	546
Soborul tuturor Sfinților din Kolsk	546
Soborul tuturor Sfinților din Crimeea	547
Sfântul Ierarh Macarie, Episcop de Sinai.....	547
Sfântul Ierarh Adalbero, Episcop de Verdun și Metz	547
Sfântul Ierarh Aubertus, Episcop în Olanda	547
Sfinții Mucenici Faustinus, Lucius, Candidus, Caelian, Marcu, Ianuarius și Fortunatus....	547
Sfântul Florentius, egumen la Mănăstirea Bangor	547
Sfinții Sfințiți Mucenici Irineu, Antonie, Teodor, Saturnin, Victor – Episcopii, și cei 17 Mucenici împreună cu ei	547

Sfântul Maximinus, egumen la Mănăstirea Micy	547
Sfântul Offa	547
Sfântul Urbitius de la Nocito.....	548
Sfântul Sfințit Mucenic Valerian, Episcop de Abbenza.....	548
Sfinții Noii Mucenici Ilarion, Arhiepiscop de Vereia, Alexandru, Victorin și Vasile – preoții, Victorina fecioara și Iosif, Mitropolitul Petrogradului.....	548

16 Decembrie

Sfântul Prooroc Agheu (Agai).....	549
Sfântul Mucenic Marin din Roma.....	561
Sfinții Mucenici Prom și Ilarie	561
Sfântul Ierarh Memnon, Arhiepiscop al Efesului	561
Sfântul Modest al II-lea, Patriarhul Ierusalimului.....	562
Sfințirea bisericii Sfântului Mucenic Hristofor.....	563
Sfânta împărăteasă Teofana, făcătoarea de minuni.....	563
Sfântul Nicolae, Patriarhul Constantinopolului	567
Sfânta Sofia monahia	568
Sfânta Adelaide	568
Sfântul Ierarh Ado, Episcop al Vienei	568
Sfânta Muceniță Albina.....	568
Sfintele Mucenițe care au primit mucenicia în Africa de Nord-Vest	568
Sfântul Beoc	569
Sfinții Mucenici Valentin, Concordius, Naval și Agricolas.....	569
Sfinții Noii Mucenici: Vladimir preotul, Arcadie, Episcopul de Bejețk, Ilie, Pavel, Teodosie, Vladimir, Alexandru și Petru – preoții și Macarie.....	569

17 Decembrie

Sfântul Prooroc Daniel și cei trei Tineri, Anania, Azaria și Misael.....	570
Sfinții Mucenici Paternutios, Koprîs și Alexandru	634
Cuviosul Ștefan Mărturisitorul.....	634
Sfântul Ierarh Dionisie cel Nou din Zakynthos, Arhiepiscop de Eghina.....	635
Sfântul Mucenic Iakhos.....	646
Sfântul Nou Mucenic Nichita al Ancirei.....	647
Sfinții Atanasie, Nicolae și Antonie, întemeietorii Mănăstirii Vatopedu	647
Sfânta Begga.....	647
Sfântul Briarch	647
Sfântul Eigil.....	647
Sfântul Judicăel	647
Sfântul Sturm.....	647
Sfântul Maxentius	648
Sfântul Tydecho	648
Sfântul Misael, ieromonahul de la Abalațk.....	648
Sfinții Noii Mucenici Paisie starețul și Avacum diaconul	648
Sfinții Noii Mucenici Alexandru, Nicolae, Serghie, Petru și Ioan – preoții	648

18 Decembrie

Sfinții Mucenici Sebastian, Zoe și însoțitorii lor	649
Sfântul Mucenic Eviot.....	659
Sfântul Ierarh Flor, Episcop de Amisos	661
Sfinții Mucenici Foca și Ermil	661
Sfinții Mucenici Zaheu diaconul și Alfeu citețul	661
Sfânta Sofia, făcătoarea de minuni.....	662
Sfințirea cinstitei biserici a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu din Halcopratia.....	662
Cuviosul Mihail Sincelul și Mărturisitorul	662
Sfântul Sfințit Mucenic Modest, făcătorul de minuni, Arhiepiscop al Ierusalimului	664
Cuviosul Daniil Sihastrul	669
Cuviosul Sebastian de la Sokhoțk	674
Cuviosul Simeon din Verkhotursk	674
Sfântul Sfințit Mucenic Sinisie, Episcop de Khorassan.....	675
Sfântul Bodagisil, egumen la Meuse.....	675
Sfântul Desideratus	675
Sfântul Ierarh Flannan, Episcop de Killaloe	675
Sfântul Flavit, pustnic la Sens	675
Sfântul Ierarh Gatian, Episcop de Tours	675
Sfântul Mucenic Moise	675
Sfinții Mucenici Quintus, Simplicius și însoțitorii lor	675
Sfinții Mucenici Rufus și Zosimus.....	675
Sfânta Samthan, întemeietoarea mănăstirii de la Clonbroney	676
Sfinții Mucenici Victurus, Victor, Victorinus, Adjutor, Quartus și însoțitorii lor.....	676
Sfântul Ierarh Winebald, Episcop de Eichstätt	676
Sfântul Nou Mucenic Victor	676
Sfinții Noii Mucenici Tadeu, Arhiepiscop de Tver, Nicolae, Arhiepiscop de Velikoustiuj, Iacov, Ioan, Vladimir – preoții și Nicolae; Serghie diaconul și Vera fecioara.....	676
Duminica dinaintea Nașterii lui Hristos.....	676

19 Decembrie

Sfântul Mucenic Bonifaciu și Sfânta Aglaia Romana.....	707
Sfântul Ierarh Bonifacius cel Milostiv, Episcop de Ferentium.....	712
Sfinții Mucenici Ilie, Prov și Ares.....	714
Sfinții Mucenici Timotei și Polieuct	715
Sfinții Mucenici Eutihie, Tesalonic și însoțitorii lor.....	715
Sfântul Ierarh Grighentie, Arhiepiscop al Zafarului	715
Cuviosul Ilie Muromeț de la Pecerska	728
Sfântul Gheorghe Scriitorul și fratele lui, Sfântul Sava din Khakhuli.....	729
Sfântul Anastasius I, Papă al Romei	729
Sfântul Avitus, egumen la Micy.....	729
Sfântul Sfințit Mucenic Capito, Episcop al Chersonului	729
Sfinții Mucenici Ermilie și Foca	729
Sfânta Fausta	730
Sfântul Ierarh Grigorie, Episcop de Auxerre	730

Sfântul Manirus, unul dintre cei socotiți Apostoli ai Scoției de nord	730
Sfântul Ribert, egumen la Saint-Oyend	730
Sfântul Mucenic Timotei diaconul.....	730
Sfântul Mucenic Trifon	730
Sfântul Ierarh Chiril al III-lea, Mitropolitul Kievului	730

20 Decembrie

Sfântul Sfințit Mucenic Ignatie Teoforul	731
Sfântul Ierarh Philogonios, Arhiepiscop al Antiohiei	740
Sfântul Nou Mucenic Ioan croitorul, din Insula Thasos	742
Cuviosul Ignatie Arhimandritul, de la Lavra Peșterilor din Kiev	742
Sfântul Ioan de Kronstadt.....	743
Sfântul Ierarh Daniel, Arhiepiscopul Serbiei	763
Sfânta Teoctista din Constantinopol, mama Sfântului Teodor Studitul.....	764
Sfântul Ierarh Antonie, Arhiepiscop de Voronej	764
Sfântul Ierarh Dominic, Episcop de Brescia	764
Sfinții Mucenici Liberatus și Baiulus.....	764
Sfântul Ierarh Ursicinus, Episcop de Cahors	764
Sfântul Ursicinus din Irlanda.....	764

21 Decembrie

Sfânta Muceniță Iuliana din Nicomidia și ceilalți Mucenici și Mucenițe împreună cu ea ..	765
Sfântul Mucenic Temistocle din Myra.....	769
Sfântul Ierarh Petru, Mitropolitul Moscovei	770
Cuviosul Macarie postitorul de la Khakhuli	773
Sfânta Iuliana, prințesă de Viazemsk și Novotorjsk	774
Sfântul Procopie cel nebun pentru Hristos de la Viatk	774
Sfântul Baudacarius, monah la Bobbio	774
Sfântul Bernwald, preot în Bampton.....	775
Sfântul Ierarh Honoratus, Episcop de Toulouse	775
Sfinții Mucenici Ioan și Festus.....	775
Sfântul Ierarh Ioan Vincent	775
Sfântul Ierarh Severinus, Episcop de Trier	775
Sfântul Ierarh Filaret (Teodosie în Schimă), Mitropolit al Kievului	775
Sfântul Nou Mucenic Mihail ieromonahul	775
Sfinții Noii Mucenici Serghie diaconul, Nichita, Episcop de Belevsk, și Leontie diaconul.....	775

22 Decembrie

Sfânta Mare Muceniță Anastasia și ceilalți Mucenici și Mucenițe împreună cu ea	776
Prăznuirea deschiderii porților Marii Biserici a lui Hristos, Hagia Sophia	781
Prăznuirea înconjurării cu lumânări aprinse a Marii Biserici a lui Hristos, Hagia Sophia ..	782
Sfântul Ierarh Petru Movilă, Mitropolitul Kievului	782
Sfântul Amaswinthus, egumenul Mănăstirii din Silva de Malaga.....	785
Sfinții Mucenici Demetrius, Honoratus și Florus	785

Sfântul Flavian	785
Sfântul Ierarh Hunger, Episcop de Utrecht	785
Cei treizeci de Sfinți Mucenici din Roma	785
Sfinții Noii Mucenici Dimitrie și Teodor – preoții	785

23 Decembrie

Sfinții zece Mucenici din Creta	786
Sfântul Ierarh Pavel, Arhiepiscopul Neocezareei	789
Sfântul Naum, făcătorul de minuni și luminătorul Bulgariei	790
Sfințirea Marii Biserici lui Hristos, Hagia Sophia	791
Sfântul Ierarh Teoctist, Arhiepiscopul Novgorodului	792
Sfântul Ierarh Nifon, Episcopul Constanțianeii	792
Sfântul Mucenic David din Dwin	869
Sfântul Mucenic Hrisogon, eparhul Tesalonicului	869
Sfântul Mucenic Schinon	869
Sfântul Ierarh Asclepius, Episcop de Limoges	869
Sfântul Mucenic Dagobert	869
Sfântul Egbert de Rathmelsigi	869
Sfântul Ierarh Frithbert, Episcop de Hexham	869
Sfânta Mazota	870
Sfântul Mucenic Sabinian, diacon la Mănăstirea Condat din Jura	870
Sfântul Servulus, ocrotitorul paralizicilor	870
Sfintele Mucenițe surori Victoria și Anatolia	870
Sfântul Vintila, pustnic la Pugino	870
Sfinții Noii Mucenici Ioan Piankov și Nicolae Iakhontov – preoții	870
Sfântul Sfințit Nou Mucenic Pavel Kratirov, Episcop de Starobelsk	870
Sfinții Noii Mucenici Ioan, Macarie și Vasile – preoții	870

24 Decembrie

Sfinții Mucenici Evghenia, Filip, Protus, Iachint și Vasila	871
Cuviosul Nicolae ostașul	882
Sfântul Mucenic Achaikos	884
Cuviosul Antioh	884
Cuviosul Vitimios	885
Cuviosul Afrodisios	885
Sfântul Nou Mucenic Ahmet	885
Cuviosul Kukșa de Odessa	885
Sfânta Adela, stareța Mănăstirii Pfalzel	900
Sfântul Alberic, monah la Mănăstirea Gladbach	900
Sfântul Bruno, monah la Mănăstirea Ottobeuren	900
Sfântul Caranus din Scoția	900
Sfântul Ierarh Delphinus, Episcop de Bordeaux	900
Sfântul Mucenic Gregorius preotul	901
Sfânta Irmina, stareța de la Mănăstirea Oehren	901
Sfinții Mucenici Lucian, Metrobius, Paul, Zenobius, Theotimus și Drusus	901
Cuviosul Moșua, egumenul de la Mănăstirea Timahoe	901

Sfinții Mucenici Sossius și Theoclius	901
Sfânta Tarsila.....	901
Sfântul Ierarh Venerandus, Episcop de Auvergne	901
Sfinții Noii Mucenici Inochentie arhimandritul și Serghie ieromonahul.....	901

25 Decembrie

Nașterea Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos	902
Pomenirea Păstorilor care L-au văzut pe Domnul la Naștere	932
Pomenirea Magilor care s-au închinat Domnului la Naștere	935
Sfânta Adalsindis.....	946
Sfânta Alburgh	946
Sfinții Mucenici de la Mănăstirea Pechenega	947
Sfântul Nou Mucenic Mihail preotul	947

26 Decembrie

Prăznuirea Soborului Preasfinteii Născătoare de Dumnezeu	948
Sfântul Sfințit Mucenic Eftimie Mărturisitorul, Episcop de Sardis	962
Cuviosul Constantin, cel ce a fost iudeu	965
Cuviosul Evarestos.....	968
Sfântul Nou Mucenic Constantin rusul	969
Cuviosul Nicodim de la Tismana	970
Cuviosul Nicodim din Serbia	974
Icoana Maicii Domnului – „Milostiva”	975
Sfântul Ierarh Arhelau, Episcop de Kaskhara	975
Sfântul Amaethlu.....	975
Sfântul Dionisius, Papă al Romei.....	975
Sfântul Mucenic Marinus	976
Sfântul Tathai	976
Sfântul Teodor de Sacrist	976
Sfântul Zosimus, Papă al Romei	976
Sfântul Ierarh Zenon, Episcop de Maiuma	976
Sfinții Noii Mucenici Alexandru și Dimitrie – preoții	976
Sfinții Noii Mucenici Nicolae și Nicolae – preoții și Mihail diaconul	976
Sfinții Noii Mucenici Leonida, Episcop de Mariysk, Alexandru preotul și fecioarele Antuza și Macaria.....	976
Sfinții Noii Mucenici Andrei, Episcop de Ufa, și Valentina	976
Sfinții Noii Mucenici Grigorie preotul, și fecioarele Augusta, Maria și Agrippina	976
Sfântul Nou Mucenic Ioan cel tânăr, arhimandritul de la Mănăstirea Optina	976
Duminica de după Nașterea lui Hristos, pomenirea Sfântului și Dreptului Iosif, logodnicul Fecioarei, a fratelui Domnului, Iacov și a Regelui și Proorocului David.....	977

27 Decembrie

Sfântul Arhidiacon Ștefan, Întâiul Mucenic.....	996
Cuviosul Teodor Mărturisitorul	1000
Sfântul Ierarh Teodor, Arhiepiscopul Constantinopolului.....	1000

Cuviosul Luca din Trigleia.....	1001
Sfântul Mucenic Mauriciu și ceilalți șaptezeci de Mucenici împreună cu el.....	1001
Sfânta Fabiola.....	1001
Sfântul Ierarh Maxim, Episcop al Alexandriei	1002
Sfântul Sfințit Mucenic Tihon, Arhiepiscop de Voronej	1002
Sfânta Nouă Muceniță Antonina fecioara	1002

28 Decembrie

Sfinții douăzeci de mii de Mucenici din Nicomidia.....	1003
Sfântul Mucenic Secundus	1014
Cuviosul Babilas din Tars	1014
Cuviosul Simon Izvorătorul de mir, ctitorul Mănăstirii Simonopetra	1014
Cuviosul Ignatie de Lom și Iaroslav	1022
Sfântul Arhidiacon Nicanor	1022
Sfântul Antonie de Lérins	1022
Sfinții Mucenici Castor, Victor și Rogatian.....	1022
Sfântul Domnio, preotul din Roma	1023
Sfânta Muceniță Iolanda.....	1023
Sfântul Maughold.....	1023
Sfinții Romulus și Conindrus	1023
Sfântul Wunibald, egumenul de la Heidenheim	1023
Sfinții Mucenici din Senatul roman	1023
Cuviosul Nifon din Chios.....	1023
Cuviosul Cornelius, de la Mănăstirea Kripețk	1023
Sfinții Noii Mucenici Nicodim Episcopul, Arcadie diaconul și Alexandru preotul	1023
Sfinții Noii Mucenici Teoctist, Leonid și Areta – preoții	1023

29 Decembrie

Sfinții 14000 de Prunci uciși din porunca lui Irod	1024
Pomenirea creștinilor care au murit înfomețați, lipsiți de apă, înghețați ori au fost uciși cu sabia.....	1029
Cuviosul Marcel, Arhimandritul Mănăstirii Neadormiților (Akoimetoi)	1029
Cuviosul Tadeu Mărturisitorul	1042
Sfințirea bisericii Sfinților patruzeci de Mucenici, de lângă Chalkou Tetrpylou.....	1043
Cuviosul Veniamin al Nitriei	1044
Cuviosul Athenodoros.....	1044
Sfântul Ierarh Gheorghe, Episcopul Nicomidiei	1044
Cuvioșii Marcu groparul, Teofil și Ioan de la Lavra Pecerska	1045
Sfântul Albert de la Gambron-sur-l' Authion	1048
Sfinții Mucenici Calistus, Felix și Bonifaciu	1048
Sfântul Sfințit Mucenic Crescentius, Episcop de Vienne	1048
Sfinții Mucenici Dominic, Victor, Primian, Libosus, Saturninus, Crescentius, Secundus și Honoratus	1049
Sfântul Ebrulfus.....	1049
Sfântul Giraldu, egumenul de la Mănăstirea Fontenelle.....	1049
Sfântul Ierarh Trophimus, Episcop de Arles.....	1049

Cuviosul Teofil de la Luga și Omutci	1049
Cuviosul Vasilisc din Siberia	1049
Sfântul Nou Mucenic Teodosie preotul	1049
Sfintele Noile Mucenițe Natalia, Natalia, Evdochia, Ana, Matrona, Varvara, Ana, Evdochia, Eufrosina, Agripina și Natalia.....	1049

30 Decembrie

Sfânta Muceniță Anisia din Tesalonic	1050
Cuvioasa Teodora din Cezareea Capadociei	1050
Sfânta Teodora din Țarigrad	1052
Sfântul Mucenic Philetairos din Nicomidia și însoțitorii lui.....	1057
Cuviosul Leon arhimandritul	1059
Sfântul Nou Mucenic Ghedeon.....	1059
Sfântul Arhidiacon Timon.....	1066
Sfântul Ierarh Macarie, Mitropolitul Moscovei	1067
Sfântul Ierarh Egwin, Episcop de Worcester	1067
Sfântul Ierarh Eugenius Mărturisitorul, Episcop de Milan	1067
Sfântul Ierarh Liberius, Episcop de Ravenna.....	1067
Sfinții Mucenici Magistrianus, Paulinus, Umbrius, Severus, Calistratus, Florentius, Verus, Arianus, Anthimus, Ubricius, Isidor, Euculus, Samson, Studius și Thespesius.....	1068
Sfinții Mucenici Sabinus Episcopul, Exuperantius, Marcelus, Venustian și însoțitorii lor.....	1068
Sfântul Ierarh Sebastian, Arhiepiscop de Esztergom și Primat al Ungariei.....	1068
Sfântul Isaac al Dalmatonului	1068
Sfântul Ierarh Trifon, Episcop al Rostovului	1068
Sfântul Nou Mucenic Serghie Florinsky din Rakvere	1068
Sfânta Nouă Muceniță Maria	1068

31 Decembrie

Cuvioasa Melania Romana.....	1069
Sfântul Mucenic Zoticus, hrănitorul orfanilor	1078
Cuviosul Ghelasie	1081
Cuviosul Gaios	1081
Sfintele zece Mucenițe fecioare din Nicomidia	1081
Sfânta Muceniță Olimpiodora	1081
Sfântul Mucenic Vouisiris.....	1081
Sfântul Mucenic Neme.....	1081
Sfântul Mucenic Gaudențiu.....	1081
Sfântul Mucenic Hermes din Roma	1082
Sfântul Chiriac de la Bisericani.....	1083
Sfântul Ierarh Teofilact, Arhiepiscop al Ohridei.....	1083
Cuvioasa Sabiana, stareța Mănăstirii Samțkhe	1083
Sfântul Ierarh Anisie, Episcop de Tesalonic	1083
Sfântul Barbatian.....	1083
Sfânta Muceniță Columba din Sens	1084

Sfintele Mucenițe Donata, Paulina, Rustica, Nominanda, Serotina, Hilaria și însoțitoarele lor.....	1084
Sfântul Gheorghe Mărturisitorul din Cipru.....	1084
Sfântul Petru, egumenul de la Subiaco	1084
Sfinții Sfințiți Mucenici Sabinian și Potentian, Episcopi de Sens	1084
Sfinții Mucenici Stefanus, Pontian, Attalus, Fabian, Cornelius, Sextus, Flos, Quintian, Minervinus și Simplician	1084
Sfinții Noii Mucenici Mihail preotul și Petru	1084
Sfântul Ierarh Dositei Mărturisitorul, Mitropolit al Zagrebului.....	1084
 Bibliografie.....	 1085

1 DECEMBRIE

Pe 1 Decembrie, Sfânta Biserică face pomenirea Sfântului Prooroc Naum

Naum (Nahum), Sfântul Prooroc, al cărui nume se tâlcuiește „alinare” sau „mângâiere”, era din Elchesem, care este față în față cu Vattareim, de cealaltă parte a Iordanului.¹ Fericitul Ieronim (cca 342-420) identifică localitatea ca fiind El Kauze din Galileea. Eusebiu (cca 260-340) și Sfântul Chiril al Alexandriei (378-444) sunt de acord că Proorocul era din Galileea. Naum se trăgea din seminția lui Simeon și a proorocit între 660 și 655 înainte de Hristos.

Propovăduind Proorocul Iona (cca 760-755) ninivitenilor, aceștia s-au pocăit, dar, cu vremea, păcatul a început să surpe ca o boală neamul lor, căci uitând de cele spuse de Prooroc și de mila lui Dumnezeu arătată lor, s-au întors la răutatea dinainte. Și se făceau aceia vinovați de vărsare de sânge, silnicie, înșelăciune și rea credință între celelalte neamuri, mereu supărându-le. Proorocul Naum le-a vestit dreapta judecată a Făcătorului prin proorocii și i-a îndemnat ca, schimbându-și viața, să se pocăiască. Proorocul își începe cartea cu aceste cuvinte: „Proorocie despre Ninive. Cartea vedeniei lui Naum cel din Elcoș” [Naum 1, 1].

Sfântul Grigorie Teologul (cca 329/330 – cca 390) scrie: „Naum din Elcoș s-a înfricoșat înaintea Mea (Dumnezeu) când striga proorocia despre Ninive (Nineveh): «Domnul este un Dumnezeu zelos, Domnul Se răzbună, El cunoaște mânia. Domnul Se răzbună pe potrivnicii Săi și împotriva dușmanilor Săi stă neînduplecat» [Naum 1, 2] și aspru este, încât nu mai rămâne loc de altă răzbunare a mâniei asupra celor răi.”² Dar Sfântul Teofan al Niceei († 845), Episcop și Imnograf, laudă mila Domnului, scriind: „Ca un bun văzător al celor dumnezeiești, ai văzut mai înainte, fericite, pedeapsa ce avea să vină împotriva vrăjmașilor celor nelegiuți, care defăimau îndelungă-răbdarea, îngăduința și bunătatea dumnezeiască, din pricina răutății lor celei nevindecate.”³

Proorocul Naum le-a dat semn ninivitenilor despre ceea ce li se va întâmpla, dacă nu vor aduce roadele pocăinței: cetatea lor va fi înconjurată de ape și mistuită de foc ieșit din pământ. Căci de nu s-ar fi pocăit în timpul Proorocului Iona, aceleași pedepse ar fi venit asupra lor. Iar toate acestea aveau să se împlinească odată cu un cutremur mare. Proorocul întreabă: „Împotriva furiei Lui cine stă și cine poate să stăvilească iuțimea urgiei Lui? Văpaia mâniei Lui se varsă ca focul și stâncile se prăvălesc în fața Lui” [Naum 1, 6]. Sfântul Chiril al Alexandriei scrie: „Dar mânia Lui nu se coboară asupra nici unuia dintre cei drepti,

¹ Alexandru Mavrocordat, în *Iudaica*, susține că Proorocul se trăgea din Vigavar, Galileea.

² Sfântul Grigorie Teologul, *Cuvântare despre tăcerea Tatălui*, în: Saint Gregory Nazianzen (the Theologian), *Oration: On His Father's Silence*, The Nicene and Post-Nicene Fathers of the Christian Church, 2nd Ser., VII:252, 253.

³ *Minei*, 1 Decembrie, Proorocul Naum, stihiră la Canonul Utreniei, Cântarea a III-a, Glasul V.

căci Dumnezeu nu este nedrept, ci se coboară asupra acelor ale căror păcate sunt nenumărate și de nesuferit, iar răutatea lor nu are hotar.”⁴

Iosif Flavius (n. 37 sau 38 d.H.) scrie: „Toate acestea s-au întâmplat ninivitenilor 115 ani mai târziu.”⁵ Lacul care înconjură cetatea s-a revărsat și a cuprins-o, iar un foc care venea dinspre pustie a ars partea cetății aflată pe o colină. Strabon, geograful și istoricul grec (n. cca 63 î.H.), povestind despre prăbușirea fără egal în istorie a cetății, scrie: „Cu adevărat cetatea Ninivei a fost nimicită atunci.”⁶

Proorocul Naum scrie: „Ninive este ca un iaz de apă pe vremuri! Locuitorii ei fug. «Stați, opriți-vă!» Nici unul nu se întoarce. «Prădați aurul! Jefuiți argintul!», căci fără sfârșit sunt comorile ei: tot felul de bogății de lucruri scumpe. Ea este pustiiată, jefuită și prădată!... Inimi frânte, genunchi care se încovoie, coapse care tremură de groază, și fețele tuturor sunt îngălbenite de spaimă... «Iată, sunt împotriva ta!», zice Domnul Savaot. «Voi arde cu foc carele tale; pe puii tăi de leu sabia îi va străpunge; voi stârpi din țară prada ta și nu se va mai auzi glasul solilor tăi!» [Naum 2, 9-11,14].

Naum a proorocit acestea și apoi le-a scris pe toate în cartea sa, a șaptea din cele douăsprezece așa-numite ale Proorocilor Mici, având trei capitole. De vreme ce cartea vorbește despre distrugerea măreței capitale asiriene, Ninive, proorocia a fost probabil făcută cândva înainte de 612 î.H., când cetatea și imperiul erau frământate de rivalitățile dintre mezi și caldeeni. Până în 609 î.H. puternicul Imperiu Asirian dispăruse de pe hartă. Se presupune că această carte a fost scrisă între 663 și 654 î.H., deoarece căderea Tebei (668/667 î.H.) este menționată la Naum 3, 8-10, iar căderea Ninivei (612 î.H.) este proorocită ca un fapt care urma să se întâmple.

Izbăvirea seminției lui Iuda este, de asemenea, proorocită de Naum: „El îi va stârpi cu totul... pentru aceasta mistuiți vor fi ca paie uscate” [Naum 1, 9-10]. Vestirea judecării lui Dumnezeu asupra dușmanului lui Iuda aducea mângâiere poporului lui Dumnezeu, căci asuprirea fusese îndelungată și chinuitoare. Iar înrobirea lor nu era numai cu numele, ci și mult aur trebuiau să dea. Se știe că Asiria își pierduse puterea asupra ținuturilor de apus în timpul domniei lui Iosia (Iosiah), regele lui Iuda (640-609 î.H.). Când Proorocul Naum și-a scris cartea, Iuda era încă sub stăpânire asiriană, iar o pricină pentru înfierarea Ninivei era tocmai cruzimea oastei asiriene. „Unde este culcușul leilor, peștera puilor de leu, în care leul, leoaica și puiul de leu se învăteau și nimeni nu îndrăzne să-i tulbure? Leul, care sfâșia și sugruma prada pentru pui și leoaice, își umplea de pradă peștera și culcușurile lui de vânat?” [Naum 2, 12-13]. Asirienii, cândva curajoși și sălbatici precum leul, se vor pierde pentru totdeauna.

Altă pricină pentru căderea cetății erau nelegiuirile care stăpâneau în ea. „Vai de cetatea cea vărsătoare de sânge, plină de minciună și de silnicie, din care nu se mai curmă jaful! ... Numai din pricina multelor desfrânări ale celei desfrânate, frumoasă la chip și meșteră la farmece, care duce în robie neamurile prin desfrânările ei și popoarele prin fermecătoriile ei!” [Naum 3, 1,4]. Ca răsplată, Ninive avea să fie dată spre batjocura neamurilor pe care le-a stăpânit ca o desfrânată fără milă. Dumnezeu, fiind îndelung răbdător, a așteptat pocăința lor, dar ninivitenii au uitat de întoarcerea lor de mai înainte. De aceea, „Domnul

⁴ Sfântul Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia lui Luca*, Omilia 145, în: Saint Cyril of Alexandria, *Commentary on the Gospel of Saint Luke*, Ch. 22, Homily 145, p. 578.

⁵ Iosif Flavius, *Antichitățile iudaice*, în: Flavius Josephus, “The Antiquities of Jews”, *The Works of Josephus*, 9:11:262.

⁶ *A Dictionary of the Bible*, 1st ed., ed. By James Hastings, M.A., D.D., art. “Nahum”.

Se răzbună pe potrivnicii Săi și împotriva dușmanilor Săi stă neînduplecat. Domnul... nepedepsit nimic nu lasă. În vifor și în furtună Își face loc, norii sunt pulberea de sub picioarele Lui” [Naum 1, 2-3].

Contextul istoric

În prima jumătate a secolului VII î.H., asirienii dominau politica internațională. Asurbanipal (669-626 î.H.) a cucerit Egiptul de două ori, în 669 î.H. și în 663 sau 661 î.H. Domnia lui a fost lungă, dar a fost urmată de instabilitate dinastică sub fiii săi. În timpul acestei perioade, Nabopolasar s-a proclamat rege al Babilonului (625-605), atacând și înrobind cetățile aliate Asiriei din Babilonia, iar până în 616 a reușit să dobândească independență completă față de Asiria. În anul 614, Assur este cucerit cu multă cruzime de mezii conduși de Ciaxares. După această pierdere majoră pentru Asiria, Nabopolasar și Ciaxares devin aliați împotriva Asiriei. Distrugerea cetății Ninive are loc până în anul 612. Istoricii consideră căderea Imperiului Asirian drept una dintre cele mai mari enigme ale istoriei lumii. Ca urmare a tuturor faptelor amintite mai sus, dar și a dezastrului prin foc și apă [Naum 1, 8; 2, 9; 3, 8,15], colosul asirian a dispărut cu totul în jurul anului 609 î.H.

În acest răstimp, seminția lui Iuda se afla sub lunga domnie a lui Manase (Manaseh), rege al regatului de miazăzi (698-643 î.H.) și vasal asirian. Când Manase a instaurat cultul unor zei ai asirienilor [4 Regi 21, 1-18] împreună cu alte obiceiuri păgâne, aceea a fost o vreme a plângerii. Dar fiind pus în lanțuri și luat prizonier în Babilon [2 Paral. 33, 10-13], Manase s-a pocăit, cerând iertare pentru necredința și faptele lui rele de mai înainte [2 Paral. 33, 10-13, 15-17]. Însă fiul său, Amon (642-640), nu a făcut fapte plăcute Domnului [4 Regi 21, 20]. Regele care a urmat, Iosia (640-609), a început o reformă religioasă de mari proporții. În timpul domniei lui, cultul lui Baal a fost desființat, iar stăpânirea Asiriei a luat sfârșit. De fapt, reforma lui Iosia s-a întins și înspre miazănoapte, în Israel [4 Regi 23, 15 ș.u.; 2 Paral. 34, 6 ș.u.], când au fost dărâmate jerfelnicele de pe înălțimi din cetățile Samariei.

Firea Proorocului și modul lui de viață

Vorbind despre firea Proorocului Naum, în slujba prăznuirii lui, Sfântul Teofan spune: „Cu împărtășirea făcătorului de viață și dumnezeiescului Duh”, Naum s-a făcut prealuminat la suflet și „a dobândit înfățișare vrednică de Dumnezeu”.⁷ Sfântul Teofan spune în cântare că Proorocul a dus o viață curată și fără prihană prin harul Duhului Sfânt. Și supunându-și trupul stăpânirii minții, a pus suișuri în inima sa, primind descoperirea cea dumnezeiască.⁸ Lumina cugetării nu-i era tulburată de nici o întinare a purtării sale. Astfel, s-a făcut vas preacurat al dumnezeiescului Duh, primind în chip luminat strălucirile Lui și împărtășindu-le la rândul său.⁹

Proorocul Naum a trecut cu pace la cele veșnice și a fost înmormântat în patria sa. În iconografia ortodoxă el este înfățișat ca un bătrân. Încheiem această scurtă zugrăvire a Proorocului cu frumoasele cuvinte ale Sfântului Teofan: „Pe pământ ai avut viețuire întocmai ca a îngerilor cu adevărat și acum te-ai sălășluit în ceruri, împreună cu cetele

⁷ Minei, 1 Decembrie, Proorocul Naum, stihiră la Canonul Utreniei, Cântările a III-a și a V-a, Glasul V.

⁸ Ibidem, Cântarea a V-a.

⁹ Ibidem, Sedealna Utreniei, Glasul V.

îngerești, lângă lumina cea întreit strălucitoare; de care umplându-te, îndrumi pe cei ce te laudă pe tine.”¹⁰

Înțelesurile proorociilor lui Naum

În afara proorociei despre căderea cetății Ninive, rostită cu limpezime, și despre ieșirea din robie a lui Iuda, care nu apare la fel de lămurit, Naum mai face proorocii și despre răspândirea Evangheliei, primirea Duhului Sfânt de către Apostoli, Întruparea Domnului, Învierea și Înălțarea Lui, precum și despre nimicirea împărăției lui satan. Astfel, citim despre următoarele:

1. Apostolii răspândesc Evanghelia

„Iată că pe munți sunt picioarele celui ce binevestește, ale celui ce vestește pacea! Prăznuiește, Iuda, sărbătorile tale, împlinește făgăduințele tale, că nu va mai trece pe la tine dușmanul cel înverșunat!” [Naum 2, 1].

Fericitul Ieronim scrie despre Prooroc: „Naum, «alinătorul lumii», mustră «cetatea sângheroasă» [adică Ninive, cf. Naum 3, 1]; iar după nimicirea acesteia, el strigă: «Iată că pe munți sunt picioarele celui ce binevestește, ale celui ce vestește pacea!» [Naum 2, 1].”¹¹

Dumnezeu a trimis oaste puternică împotriva ninivitenilor pentru a răzbuna rușinea adusă asupra lui Iuda. Ninive fiind cucerită, locuitorii ei s-au împrăștiat ori au fost luați robi. Bogățiile i-au fost prădate și nici o urmă din cetatea cea puternică nu a mai rămas. Iuda aude bunăvestirea că vrăjmașul lui a fost învins. Nemicirea asirienilor este vestită: „Și iată ce a poruncit Domnul pentru tine: «Nu vor mai fi urmași cu numele tău; din casa dumnezeilor tăi voi sfărâma chipurile cioplite și turnate și mormântul tău îl voi pregăti, căci de puțin preț ai fost»” [Naum 1, 14]. Împlinirea acestora este atât de lămurită, încât Proorocul începe descrierea lor, îndemnând pe Iuda să se veselească în praznice. Această proorocie se întâlnește și la Proorocul Isaia [52, 7], ca o descriere a vestirii mântuirii mesianice și a Evangheliei. Versetul este un bun exemplu pentru felul cum Proorocul Naum face legătura cu cele spuse în cartea Proorocului Isaia.

Sfântul Efrem Sirul (cca 306-383) tâlcuiește acest verset astfel: „La neamuri va fi binevestită această pace” [Naum 2, 1]. Despre praznicele și legile lui Iuda, Sfântul Efrem arată: „Mielul adevărului a venit, a pus capăt vechilor legăminte și le-a împlinit rostul.” Din nou el lămurește: „Care este puterea neamului sau cea a regatului? De ce trec ele? Pentru că vor pieri. Pentru că toată puterea neamului și a regatului va fi nimicită” [cf. Is. 60, 12].¹²

Ca și Proorocul Isaia, Naum prevestește Evanghelia. Sfântul Ambrozie al Mediolanului (cca 339-397) scrie: „Lăudat este bărbatul care caută binele, nu pentru sandalele pe care le poartă, ci pentru iuțimea și frumusețea pasului său, după cum spune Scriptura: «Cât de frumoase sunt pe munți picioarele trimisului care vestește pacea, ale solului de veste bună!» [cf. Is. 52, 7; Naum 2, 1; Rom. 10, 15]. Deci scoate sandalele din picioarele tale, ca să poată fi frumoase și potrivite pentru propovăduirea Evangheliei.¹³ ... De aceea cunoaște-te pe tine

¹⁰ *Ibidem*, stihiră a Născătoarei de Dumnezeu la Canonul Utreniei, Cântarea a IX-a, Glasul V.

¹¹ Fericitul Ieronim, *Epistola 53*, în: “Jerome, Ep. 53”, *The Church Fathers on the Bible*, ed. by Frank Sadowski, p. 170.

¹² Sfântul Efrem Sirul, *Comentariu la Diatesaronul lui Tațian*, în: *Saint Ephrem's Commentary on Tatian's Diatesaron*, pp. 192-193.

¹³ Sfântul Ambrozie, *Șapte Lucrări Exegetice: Fuga de lume*, în: *Saint Ambrose, Seven Exegetical Works: Flight from the Word*, in *Fathers of the Church*, vol. 65, trans. by Michael P.A. McHugh (Washington D.C.: SUA, 1985, repr. p. 301).

însuși și frumusețea firii tale, și mergi cu îndrăzneală, ca și când picioarele tale au fost slobozite din legături și vădite în pasul lor ușor, așa încât să nu simți greutatea trupului, legăturile trupului să nu-ți încurce înaintarea minții și picioarele să-ți fie sprintene. Căci astfel sunt cei pe care îi alege Domnul pentru a vesti Împărăția cerurilor... Așa a fost Moise... căci trebuind să cheme poporul la Împărăția lui Dumnezeu, a început prin a se desface de legăturile cărnii și a păși duhovnicește, cu mintea dezbrăcată de patimi.”¹⁴

Prima jumătate a acestui verset [Naum 2, 1] este folosită și în Noul Testament [Rom. 10, 13-15]: „Oricine va chema numele Domnului se va mântui” [Ioil 3, 5]. „Dar cum vor chema numele Aceluia în Care încă n-au crezut? Și cum vor crede în Acela de Care nu au auzit? Și cum vor auzi fără propovăduitor? Și cum s-ar propovădui, de nu vor fi trimiși? Precum este scris: «Cât de frumoase sunt pe munți picioarele celor ce vestesc pacea, ale celor ce vestesc cele bune»” [cf. Naum 2, 1; Is. 52, 7].

Și propovăduirea Apostolilor este proorocită în aceste cuvinte. Sfântul Ioan Gură de Aur (cca 347-407) spune: „După Înviere și Înălțare, El Își va trimite Apostolii în lume... Luați aminte ce parte a trupului a lăudat. Le-a lăudat picioarele, care-i purtau oriunde mergeau. Mai mult, David a arătat temeiul puterii și reușitei lor, când a spus: «Domnul va da cuvântul celor ce vestesc cu putere multă» [Ps. 67, 12].”¹⁵

2. Sfârșitul sărbătorilor și jertfelor evreiești

Sfântul Atanasie cel Mare (cca 296-373), Patriarhul Alexandriei (328), spune că va veni sfârșitul umbrei, adică al ritualurilor și al jertfelor de animale. „Pentru că adevăratul Miel a fost înjunghiat, adică Domnul nostru Iisus Hristos.”¹⁶ „S-a sfârșit (Συντετέλεσται), a fost îndepărtat (ἐξῆραται). A urcat, suflându-ți în față (ἀνέβη ἐμφυσῶν εἰς πρόσωπόν σου), scăpându-te de strâmtorare” [Naum 2, 1-2]. Aceste versete din *Septuaginta* sunt redade astfel și comentate de Sfântul Atanasie și Sfântul Chiril al Ierusalimului (cca 315-386), chiar dacă diferă de limba ebraică.

Sfântul Atanasie continuă în aceeași epistolă cu explicația versetului profetic de la Naum 2, 1: „Luați aminte: după venirea Mântuitorului, cetatea aceea a pierit și tot pământul evreilor a fost pustiit... pentru că trebuia să fie un sfârșit al umbrei. Și nu de la mine sunt aceste vorbe, ci vocea sfântă a Proorocului a profetizat, strigând: «Căci sprintene sunt, iată, pe munte, picioarele celui ce aduce veste bună și vestește pacea!» [Naum 2, 1] Și care este vestirea decât aceea pe care o spune mai departe: «Sărbătorește-ți, Iuda, sărbătorile! Împlinește-ți făgăduințele. Căci de acum încolo nu vor mai trece prin tine până la bătrânețe! S-a sfârșit, a fost îndepărtat. A urcat, suflându-ți în față, scăpându-te de strâmtorare» [Naum 2, 1-2]. Așadar, Cine este Cel care S-a înălțat? Să fie întrebați evreii, așa încât până și umbra mândriei să piară de la ei... «S-a sfârșit, a fost îndepărtat. A urcat, suflându-ți în față», pentru că nimic nu s-a sfârșit, înainte ca Acela care sufla să Se înalțe. Dar de îndată ce El S-a înălțat, s-a sfârșit. Mai întreb o dată: Cine era, așadar, Acesta, o, evreilor? Dacă spuneți că era Moise, minciună ar fi; pentru că poporul nu ajunsese încă în pământul unde li s-a poruncit să aducă acele jertfe. Sau dacă ați zice Samuel sau un alt Prooroc, ar fi din nou o răstălmăcire a adevărului, căci până atunci lucrurile acestea se săvârșeau în Iudea, iar

¹⁴ *Ibidem*, p. 21.

¹⁵ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Apologetul*, în: Saint John Chrysostom, *Apologist*, Ch. V, Fathers of the Church, 73: 210, cap. V, p. 210.

¹⁶ Sfântul Atanasie cel Mare, *Epistola I, la Paști, 329*, în: Saint Athanasios, “Letter I, Easter, 329”, Nicene, 2nd Ser., IV: 509.

cetatea era încă în picioare. Pentru că, atâta vreme cât cetatea stătea în picioare, jertfele trebuiau aduse. Așa că nici unul dintre aceștia nu s-a înălțat. Dar dacă vreți, iubiții mei, să auziți adevărul, păzindu-vă de basme evreiești, priviți înspre Mântuitorul, Care S-a înălțat și a suflat asupra lor și le-a zis: «Luați Duh Sfânt» [In 20, 22]. De îndată ce lucrurile acestea s-au întâmplat, totul a luat sfârșit, căci catapeteasma templului s-a sfâșiat la mijloc; și cu toate că cetatea nu a fost risipită, urâciunea era gata să se așeze în mijlocul templului, iar cetatea și legile vechi gata să fie nimicite.”¹⁷

3. Suflarea Domnului asupra Apostolilor

Semnificația suflării Domnului asupra Apostolilor [In 20, 22] este explicată de Sfântul Chiril al Ierusalimului: „Hristos a dăruit părtășia Duhului Sfânt asupra Apostolilor, precum este scris: «A suflat asupra lor și le-a zis: Luați Duh Sfânt; căroră veți ierta păcatele, le vor fi iertate și căroră le veți ține, vor fi ținute» [In 20, 22]. Aceasta este a doua oară când El a suflat asupra omului. Prima Lui suflare a fost înăbușită de păcate [Fc. 2, 7] – ca să se împlinescă Scriptura: «S-a sfârșit, a fost îndepărtat. A urcat, suflându-ți în față, scăpându-te de strâmtorare» [Naum 2, 1-2]. Dar de unde S-a înălțat? Din iad, precum zice Evanghelia, iar apoi, după Înălțarea Sa, a suflat asupra lor. Dar cu toate că le-a dăruit harul Său atunci, El urma să îl reverse încă și mai bogat. Și iată, El le spune: Sunt gata să vi-l dau acum, dar vasul vostru nu-l poate cuprinde încă, de aceea, pentru o vreme primiți atât har cât puteți cuprinde și așteptați încă și mai mult: «Voi însă ședeți în cetate, până ce vă veți îmbrăca cu putere de sus» [Lc. 24, 49]. Primiți-l acum în parte, apoi îl veți purta tot. Pentru că cel care îl primește, adesea are darul doar în parte; dar cel care este îmbrăcat, este cu totul acoperit de vălul său. «Nu vă temeți – spune El – de uneltirile și săgețile celui rău; pentru că veți purta cu voi puterea Duhului Sfânt». Dar să ne aducem aminte ce s-a spus mai apoi, că Duhul Sfânt nu se împarte, ci doar harul care este dat de El. Iisus, așadar, S-a înălțat la ceruri și a împlinit făgăduința. Căci El le-a spus: «Eu voi ruga pe Tatăl și alt Mângâietor vă va da vouă, ca să fie cu voi în veac» [In 14, 16].”¹⁸

4. Întruparea

Ipostasul S-a revelat. Citim în *Septuaginta*: „Porțile cetăților au fost dărâmate și palatele regești s-au prăbușit, iar ipostasul S-a arătat” (ἡ ὑπόστασις ἀπεκαλύφθη) [Naum 2, 7-8]. Sfântul Ambrozie redă termenul de „ipostas” prin latinescul „substanță”, așadar *substantia* la el este *hyposteema* din *Septuaginta*; dar identifică această proorocie ca fiind legată de arătarea lui Hristos. Cuvântul „revelat” (*apokalyfthe*, indicativ pasiv aorist al lui *apokalypto*) poate să însemne și „descoperit” sau „arătat”. „Fiul nu este făcut, nici nu este una dintre creațiile lui Dumnezeu, ci este Logosul născut al Puterii celei veșnice. El nu este... nici făcut, nici creat, ci născut din Tatăl, fără ca altă ființă creată să fie de față... Nu a spus oare Proorocul: «Porțile cetății au fost dărâmate,¹⁹ munții au căzut, iar substanța Lui a fost arătată»? [Naum 2, 6 *Vulg.*].²⁰

¹⁷ *Ibidem*, pp. 508-509.

¹⁸ Sfântul Chiril al Ierusalimului, *Cateheze*, Cateheza XVII, traducere și note de Pr. Prof. Dumitru Fecioru, Editura IBM al BOR, București, 2003, pp. 301-302 [Saint Cyril of Jerusalem, *Catechetical Lectures, Lecture XVII*, Nicene, 2nd Ser., VII: 127].

¹⁹ Versetul „porțile cetăților au fost dărâmate” se poate referi la răspândirea Evangheliei în multe cetăți de către Apostoli.

²⁰ Sfântul Ambrozie, *Scrisori și lucrări alese, Despre credința creștină*, III, XIV, în: Saint Ambrose, *Letters and Select Works: Of The Christian Faith*, Bk. III. Ch. XIV, Nicene 2nd Ser., vol. X: 258, 259.

**Pe 1 Decembrie, Sfânta Biserică face pomenirea
Sfântului Mucenic Anania Persul**

Sfântul Mucenic Anania era din Avril, o cetate a Persiei. A fost întemnițat, fiind învinuit că a îmbrățișat credința în Hristos. Mai apoi, fericitul Anania a fost supus la chinuri groaznice. Când păgânii îl schingiuiau mai tare și era gata să-și încredințeze sufletul Domnului, a rostit aceste cuvinte: „Văd o scară care urcă spre cer și niște tineri străluciți care mă cheamă și îmi spun: «Vino cu noi și te vom duce în cetatea cea plină de lumină și nespūsă bucurie.»” După ce a zis aceste cuvinte, și-a dat sufletul, urcând către cele făgăduite.

**Tot în această zi, pomenirea Sfinților Ierarhi
Anania și Solohon, Arhiepiscopi ai Efesului**

**Tot în această zi, pomenirea mutării moaștelor Sfântului Apostol Iacov,
ruda Domnului, și ale Sfinților Simeon și Zaharia († sec. IV)**

Tot în această zi, pomenirea Cuviosului Ioanichie de la Devici (Serbia)

**Tot în această zi, pomenirea
Sfântului Ierarh Teoclit, Episcop de Sparta († 870)**

Tot în această zi, pomenirea Sfântului Agericus (Agy, Airy; cca 521-591)

Sfântul Agericus a fost urmașul Sfântului Desiderius din Verdun, Franța, și contemporan cu Sfântul Grigorie de Tours și cu Venantius Fortunatus, care l-au prețuit foarte mult. Sfântul a fost înmormântat chiar în casa lui, care a fost preschimbată în biserică, iar în jurul ei s-a ridicat mai apoi Mănăstirea Saint-Airy.

Tot în această zi, pomenirea Sfântului Mucenic Ansanus († cca 304)

Sfântul Ansanus s-a născut la Roma, din părinți păgâni, iar la vârsta de doisprezece ani a îmbrățișat creștinismul. Când a aflat tatăl său despre acest lucru, l-a pârât mai-marilor cetății. Dar Sfântul a izbutit să scape de cei trimiși să-l prindă și, mai apoi, a adus la credință mulți păgâni, întâi în Bagnorea, apoi în Siena, fiind numit „Botezătorul”. În cele din urmă, prigonitorii l-au prins și i-au tăiat capul.

**Tot în această zi, pomenirea Sfântului Ierarh Austreinoie,
primul Episcop de Clermont și Apostol de Auvergne († sec. III)**

**Tot în această zi, pomenirea Sfântului Botolph Mărturisitorul,
egumen în Boston, Anglia († 680)**

**Tot în această zi, pomenirea Sfântului Ierarh Candres († sec. V),
care a evanghelizat ținutul Maastricht**

**Tot în această zi, pomenirea Sfântului Ierarh Castritian († 137),
înaintașul Sfântului Calimerius ca Episcop al Milanului,
vreme de 42 de ani**

Tot în această zi, pomenirea Sfântului Constantian de Javron († 570)

Sfântul Constantian s-a născut la Auvergne, în Franța, s-a făcut monah la Micy (lângă Orleans) și a întemeiat o mănăstire la Javron.

**Tot în această zi, pomenirea Sfinților Mucenici
Diodorus, Marianus și însoțitorii lor († 283)**

Sfinții Mucenici Diodorus, Marianus și însoțitorii lor au primit mucenicia la Roma, în vremea împăratului Numerian. Atunci, toți acești creștini, care se adunaseră pentru rugăciune în catacombe, au fost închiși acolo, intrarea fiind acoperită cu bolovani.

**Tot în această zi, pomenirea Sfântului Ierarh Eligius (Eloi, Eloy),
Episcop de Noyon**

Sfântul Eligius (588-660) s-a născut la Limoges, în Franța, și era un fierar atât de priceput, încât unele dintre operele de artă făcute de el au supraviețuit până la Revoluția Franceză. A ajuns chiar maestru al monetăriei din Paris, sub regele Clotaire al II-lea. În ciuda onorurilor și a bogățiilor care-l înconjurau, Eligius a ajuns să disprețuiască toate cele lumești și a început să-și împartă averea, oprind doar ceea ce îi era de neapărată trebuință. Tot ceea ce câștiga împărțea săracilor sau dădea pentru răscumpărarea celor robiți. Mulți dintre acești răscumpărați au devenit mai apoi ajutători și ucenici ai lui. Milostivirea lui ajunsese atât de bine cunoscută, încât atunci când cei ce voiau să vină la el întrebau unde se află casa lui, li se spunea: „Căutați casa înconjurată de o mulțime de cerșetori. Acolo stă Eligius.” Sfântul spăla picioarele săracilor care veneau la el, le slujea la masa lui și se hrănea cu ceea ce mai rămânea de la aceia. Dacă i se terminau banii, împărțea lucrurile de mobilier sau chiar hainele sale.

Când regele Clotaire a murit în 629, Eligius a fost numit sfătuitor al urmașului acestuia, regele Dagobert I. Sfântul a întemeiat și două mănăstiri: una pentru bărbați la Solignac și alta pentru femei la Paris. Obişnuia să-i spună regelui: „Acestea sunt scările pe care vom

putea urca în Împărăția cerurilor.” Cât timp a fost sfătuitor regal, a contribuit la restabilirea păcii între Franța și Britania și a îmbunătățit legile din regat, făcându-le mai drepte.

Când Dagobert a murit în 639, Eligius s-a dedicat în întregime slujirii lui Dumnezeu. În 640 a fost hirotonit preot și, curând după aceea, a fost înălțat la treapta de Episcop de Noyon, în Flandra. Fiindcă eparhia lui era încă în mare parte păgână, Eligius a călătorit neobosit pentru a predica Evanghelia lui Hristos, de multe ori riscându-și viața. A luminat în credința creștină ținuturile Antwerp, Ghent și Courtra din Belgia. Cunoscându-și de mai înainte ceasul morții, Sfântul Eligius a adormit cu pace în anul 660. Când mormântul i-a fost deschis un an mai târziu, trupul lui a fost găsit neputrezit și bine-mirositor.

**Tot în această zi, pomenirea Sfântului Sfințitului Mucenic
Evasius, Episcop de Asti († cca 362)**

Sfântul Evasius a fost primul Episcop de Asti, în Piemont, Italia, de unde a fost alungat de arieni, pentru ca mai apoi să primească mucenicia la Casale Monferrato, în vremea lui Iulian Apostatul.

**Tot în această zi, pomenirea Sfintei Florentina
fecioara de la Poitiers, Franța († sec. IV)**

**Tot în această zi, pomenirea Sfântului Grwst,
cel prăznuit în Llanrwst, Țara Galilor († sec. VII)**

**Tot în această zi, pomenirea Sfântului Ierarh Leontius,
Episcop de Fréjus († cca 432)**

Sfântul Leontius a fost Episcop de Fréjus, în Franța (cca 419 – cca 432), și bun prieten cu Sfântul Ioan Cassian, care i-a dedicat primele zece din *Convorbirile* sale.

**Tot în această zi, pomenirea Sfinților Mucenici
Lucius, Rogatus, Casian și Candida, care au primit mucenicia la Roma**

**Tot în această zi, pomenirea Sfântului Mucenic Olimpiades,
dregător din Roma, care a primit mucenicia la Amelia, în Italia,
în vremea lui Dioclețian († 303)**

1 Decembrie

**Tot în această zi, pomenirea Sfântului Sfințitului Mucenic
Proculus, Episcop de Narni sau Terni, în Italia,
care a primit mucenicia de la Totila, regele goșilor († cca 542)**

**Tot în această zi, pomenirea Sfântului Ierarh Ursicinus,
Episcop al Bresciei († cca 347)**

Sfântul Ursicinus a fost Episcop al Bresciei, în Italia, și a luat parte la Sinodul de la Sardica. Mormântul său încă mai există la Brescia.

**Tot în această zi, pomenirea Sfântului Ierarh Tudwal,
Episcop de Lan Pabu**

Pentru rugăciunile Sfinților Tăi, Hristoase Dumnezeule, miluiește-ne pe noi! Amin.

2 DECEMBRIE

Pe 2 Decembrie, Sfânta Biserică face pomenirea Sfântului Prooroc Avacum (Habacuc)

Numele acestui Sfânt Prooroc – Avacum (Habacuc) – este tradus în mai multe feluri, în diferite tâlcuiri. Unii cred că numele lui înseamnă „îmbrățișare”, pentru că vine de la verbul ebraic „a încrucișa brațele, a îmbrățișa”. Numele unei persoane, care are acest cuvânt la rădăcină, se referă, așadar, fie la acela care îmbrățișează, fie la cel îmbrățișat. Filon din Alexandria (sec. I) a tâlcuit numele acesta prin „cel care dă o îmbrățișare” (*amplexans*). *Septuaginta* redă numele drept Avacum, înlocuind din ebraică consoana dublă *b* prin diftongul grecesc $\mu\pi$, iar *k* din final este asimilat de *m*-ul final al primei silabe. *Sinaxarul Mare* a ales tot varianta „Avacum”, interpretându-i numele drept „părinte al înălțării”, de la *avva* (abba, părinte) și *koum* (înălțare). Fericitul Ieronim (cca 342-420) îi scrie numele „Habacuc”,¹ tâlcuindu-l ca însemnând „luptător”, pentru că s-a luptat cu Dumnezeu.² În părțile introductive, capitolele 1 și 3, Avacum este descris simplu, ca fiind „Proorocul”.

Potrivit Sfinților Dorotei³ și Epifanie,⁴ acest Prooroc al lui Dumnezeu se trăgea din seminția Patriarhului Simeon, anume din Lia, prima soție a Patriarhului Iacov. Era fiul lui Asafat și se născuse în ținutul Bethzochar.⁵ Privitor la cuvintele care apar la sfârșitul cărții Proorocului, la Avacum 3,19, „mai-marelui cântăreților, cu cântare din harpe”, unii cred că, de vreme ce acesta lua parte la cântările templului, el aparținea uneia din familiile levitice, care aveau sarcina de a cânta la templu. *Septuaginta*, pe de altă parte, nu a redat cuvintele acestea astfel, ci prin: „ca să ies biruitor întru cântarea Lui”. Sfântul Chiril al Alexandriei, Teodor al Antiohiei și Teodoret al Cirului⁶ au înțeles acest ultim verset ca fiind o preînchipuire a cântărilor de laudă, pe care Biserica le va aduce lui Dumnezeu pentru izbăvire. La rândul său, Fericitul Ieronim leagă aceste cuvinte nu de „mai-marele cântăreților”, ci de propoziția dinainte.⁷ El le interpretează ca referindu-se la cântările de laudă pe care „fiecare drept ce s-a învrednicit a fi între cei aleși de Dumnezeu” le va aduce la sfârșitul veacului lui Hristos Biruitorul, Care a fost și primul Învingător în luptă.⁸ Unii cercetători se bizuie și pe cartea *Istoriei omorârii balaurului și a sfârșirii lui Bel*: „Din proorocia lui

¹ Keil & Delitzsch, „Habakkuk”, *Commentary on the Old Testament*, vol. 10, p. 49.

² *Quia certanem ingreditur cum Deo*, Prologue to Hab., citat în *The Zondervan Pictorial Encyclopedia of the Bible*, art. „Habakkuk”.

³ *Chron. Pasch.*, 70, ed. Dind. 1832, i. 282, citat în *A Dictionary of the Bible*, art. „Habakkuk”.

⁴ *Opp.* 1622 or 1682, ii. 247 f., loc. cit.

⁵ Bethzochar ar putea fi Khirbet Beit Skaria (Beth-Zacharias), la nouă kilometri sud-est de Betleem. *The Old Testament Pseudepigrapha*, vol. 2, p. 393 n. Însă această localitate nu se afla pe teritoriul seminției lui Simeon, ci a lui Iuda. Alte surse identifică Bethzochar ca fiind un cătun la nord de Lida, lângă Marea, în munți. Keil & Delitzsch, „Habakkuk”, *Commentary*, p. 50.

⁶ Teodor de Mopsuestia († cca 428) și Teodoret al Cirului († cca 466).

⁷ „et super excelsa mea deducet me victori in psalmis canentem” – „înspre înalături El mă va urca, să fiu biruitor întru cântarea Lui” – *LXX*. Keil & Delitzsch, loc. cit.

⁸ *Ibidem*.

Avacum, fiul lui Iosua, din seminția lui Levi” – LXX.⁹ Alți cercetători susțin că un alt Prooroc cu același nume a dus de mâncare Proorocului Daniel [Bel 1, 41]; dar tradițiile ortodoxe, atât cea scrisă, cât și cea iconografică, arată că aceștia sunt una și aceeași persoană.¹⁰

Cadrul istoric

Ceea ce putem afla, din chiar scrierile lui Avacum, este că a proorocit înainte de venirea caldeilor în Palestina, adică înainte de biruința lui Nabucodonosor asupra faraonului Neco la Carchemiș (605 î.H.), în al patrulea an al domniei lui Ioachim (609-598 î.H.), de vreme ce proorocește venirea acestui neam ca o pedeapsă asupra seminției lui Iuda, așadar ceva ce urma să se împlinească [Avac. 1, 5 ș.u.].

Proorocia lui Avacum este făcută în vremea decăderii și a prăbușirii regatului Iuda (cca 626-586 î.H.). Primul capitol vorbește despre timpul când caldeii s-au ridicat la putere, înainte de anul 605 î.H., și probabil înainte de distrugerea cetății Ninive, în 612 î.H. Cele din primul și al doilea capitol, în care Proorocul cugetă asupra puterii și lăcomiei babilonienilor, se petrec probabil cândva după 612 î.H. Este cu puțință, așadar, judecând după ceea ce aflăm din cartea Proorocului, ca el să fi proorocit la începutul stăpânirii caldeene, dar e greu de stabilit o dată anume. Este clar însă că lucrările și ostenele sale duhovnicești s-au întins pe un răstimp lung, posibil începând cu 626 î.H. și continuând până în 590 î.H., și chiar mai mult.

Regele lui Iuda, Iosia, un râvnitor înnoitor al credinței, a murit în 609 î.H. Și odată cu el s-au sfârșit și anii de prosperitate pentru Iuda. Caldeii au copleșit prima dată Iudeea în 601 î.H. sau 600 î.H. [4 Regi 24, 1-2]. Babilonienii au pus stăpânire pe Ierusalim și poporul a fost deportat în 586 î.H. Astfel, viața Proorocului a început în vremuri de bunăstare, care s-au schimbat mai apoi în urgie și înjosire, pentru că iudeii urmau să treacă prin suferințele umilitoare ale asediului și surghiunului.

Proorocind înrobirea și căderea Ierusalimului și a templului lui Dumnezeu, Avacum a plâns cu lacrimi amare. Când Nabucodonosor a intrat în Ierusalim, Proorocul a fugit în Ostrakina (acum Straki), între Egipt și Arabia Petraea, pe coasta Mediteranei, în răsăritul Egiptului sau la douăzeci și șase de mile (41,84 km) de Rinocorura. Mai târziu a ajuns străin și rătăcitor în pământul lui Ismael, adică în Arabia sau Nabatea. Când caldeii s-au întors în Babilon, israeliții care se găseau atunci în Ierusalim au plecat în Egipt, iar Proorocul s-a întors în patria sa, slujind acolo secerătorilor.¹¹

Proorocul Avacum se întâlnește cu Proorocul Daniel

Pregătind oarecând mâncare pentru secerători, Avacum a proorocit către familia sa, zicând: „Am să merg într-o țară îndepărtată, dar am să mă întorc degrabă. Dacă am să mai zăbovesc, luați și duceți mâncarea secerătorilor.” După ce a rostit aceste cuvinte, a fost luat de creștet de un înger al Domnului și dus în Babilon, unde a dat de mâncare Proorocului Daniel, care fusese închis în groapa cu șapte lei [Bel 1, 39]. Povestirea este după cum urmează: „Și era atunci Avacum Prooroc în țara iudeilor și acela fusesse fiertură și a pus

---

⁹ *Ibidem*, pp. 49-50. Această referință a fost păstrată în Cod. Chisian. a *Septuagintei*, din tetrapla lui Origen și s-a transmis în versiunea sirio-hexapla. Se găsește și în *Septuaginta* lui Rahlfs. De asemenea, cf. Teodoret, *P.G.* 81, 1809-1836.

¹⁰ *Sinaxarul Mare* (în limba greacă), p. 34, nota 1.

¹¹ *Ibidem*, p. 31.

pâine în scafă și mergea la câmp, să ducă secerătorilor. Și a zis îngerul Domnului către Avacum: «Du prânzul care-l ai în Babilon, lui Daniel, în groapa leilor.» Și a zis Avacum: «Doamne! Babilonul nu l-am văzut și groapa nu știu unde este.» Și l-a luat îngerul Domnului de creștet și, ținându-l de părul capului său, l-a pus în Babilon deasupra gropii, întru rezeziunea duhului său. Și a strigat Avacum, zicând: «Daniele! Daniele! Ia mâncarea pe care ți-a trimis-o ție Dumnezeu.» Și a zis Daniel: «O, Ți-ai adus aminte de mine, Dumnezeule, și n-ai părăsit pe cei care Te caută și Te iubesc pe Tine.» Și s-a sculat Daniel și a mâncat; iar îngerul Domnului îndată a dus pe Avacum la locul său. Iar regele a purces a șaptea zi să plângă pe Daniel, și a venit la groapă, s-a uitat înăuntru, și iată, Daniel ședea. Și a strigat regele cu glas mare, zicând: «Mare ești, Doamne Dumnezeul lui Daniel! Și nu este altul afară de Tine.» Și l-a scos pe el din groapă” [Bel 1, 40-49].

Când a fost întors la țarina sa, Proorocul Avacum îndată a și dat mâncarea secerătorilor, dar nu a spus nimănui despre minunea care se petrecuse. Fiindcă a cunoscut din această întâmplare că cei trimiși cu sila în Babilon se vor întoarce în curând în Ierusalim.

Sfântul Ambrozie (cca 339-397), Episcop al Mediolanului (374), scriind despre puterile suprafirești date omului, spune: „Avacum a zburat fără aripi” [cf. Bel 1, 36; Dan. 14, 35 *Vulg.*].¹²

Sfântul Grigorie cel Mare, cel numit Dialogul (cca 540-604), Papă din 590, zice: „Ni se spune în Sfânta Scriptură că Proorocul Avacum a fost ridicat din Iudeea și dus într-o clipă în Caldeea, ca să-și împartă masa cu Proorocul Daniel, și s-a găsit îndată înapoi în Iudeea” [cf. Bel 1, 39; Dan. 14, 38 *Vulg.*].¹³

Semne date de Proorocul Avacum

Proorocul a dat semn celor din Iudeea, spunându-le că, atunci când vor vedea lumină în templu, să știe că văd slava lui Dumnezeu. Autorii *Sinaxarului Mare* spun că aceasta s-a împlinit atunci când Domnul învăța în templul din Ierusalim și, prin lumina învățăturilor Sale, a luminat sufletele întunecate ale iudeilor. Astfel, unii dintre ei au fost aduși la cunoștința slavei dumnezeirii Sale.

Avacum a proorocit și despre sfârșitul templului, care avea să fie adus de un popor ce venea de la Apus, aceștia fiind romanii, precum și despre catapeteasmă, adică vâlul Dabeir sau vâlul templului, anume că va fi rupt în bucăți mici, iar capitellurile celor doi stâlpi ai templului se vor lua și nimeni nu va ști unde se vor pune. Căci vor fi duși de îngeri în pustia Sinaiului, în locul unde a fost făcut cortul adunării la început. Prin aceștia se va face cunoscut Domnul la sfârșitul vremurilor, pentru că aceștia vor lumina pe cei prizonieri de șarpele cel gândit, diavolul.¹⁴

Adormirea Proorocului

Cu doi ani înainte de întoarcerea robilor din Babilon, Proorocul a adormit, fiind înaintat în vârstă, și a fost înmormântat în țarina sa.¹⁵ Potrivit lui Alexandru Mavrocordat, după cum scrie el în *Iudaica*, mormântul se găsește în satul Echelah (Keilach).¹⁶ În timpul lui Eusebiu

¹² Sfântul Ambrozie, *Epistole*, „Epistola 49, către preotul Horotianus”, în: Saint Ambrose, “Letter 49, to Horontianus, Priest (cca 387)”, *Letters*, The Fathers of the Church, 26:264.

¹³ Sfântul Grigorie cel Mare, *Dialoguri*, în: Saint Gregory the Great, *Dialogues*, FC, 2nd ed., 39:91.

¹⁴ *Sinaxarul Mare* (în limba greacă), p. 32; *The Old Testament Pseudepigrapha*, pp. 393-394.

¹⁵ *Sinaxarul Mare* (în limba greacă), p. 31.

¹⁶ *Iudaica*, p. 107.

Iar noi cântăm Proorocului în ziua prăznuirii lui: „În vremurile de demult, tu ai scris despre Preacurata Născătoare ca despre un munte, din care Dumnezeuul tuturor va străluci nouă în asemănarea trupului.”³⁶ Sfântul Teodor Studitul (759-826) vorbește despre „muntele umbrat” ca fiind Maica Domnului: „Văzându-te Avacum cu ochii proorocești, o, munte umbrat de harul lui Dumnezeu, a proorocit că din tine va răsări Sfântul lui Israel, pentru mântuirea și înnoirea noastră.”³⁷ Și Sfântul Gheorghe al Nicomidiei († după 880) spune: „Hristos a răsărit din Fecioara, din muntele cu umbră deasă [Avac. 3, 3]; din muntele umbrat Te-ai arătat, Te-ai întrupat din cea care nu știa de nuntă, o, Dumnezeule, Care nu ai luat trup din țărână.”³⁸ Într-un imn al Nașterii, Îl laudăm pe Hristos cu aceste cuvinte: „Avacum a proorocit că Te vei întrupa din Fecioara, munte adumbrat, dărâmând munții și dealurile răului și risipind mândria celui rău și răzvrătirile demonilor.”³⁹

E. „Înainte feței Lui va merge Cuvântul și vor ieși picioarele Lui în câmpii. S-a ridicat și s-a cutremurat pământul...” [cf. Avac. 3, 5-6 – LXX]. Sfântul Irineu spune: „Aceia care anunță venirea Domnului de la miazăzi și din muntele cel cu umbră deasă [Avac. 3, 3], vestesc nașterea Lui în Betleem. De acolo a venit Cel care domnește și care hrănește pe poporul Tatălui Său.”⁴⁰ Și încă: „Înainte feței Lui va merge Cuvântul și vor ieși picioarele Lui în câmpii” [cf. Avac. 3, 5]. Sfântul Irineu spune astfel lămurit că „El este Dumnezeu și că venirea Lui se va întâmpla în Betleem, din Muntele Efraim, care este în partea de miazăzi a moștenirii, și că El este și Om, pentru că zice «vor ieși picioarele Lui în câmpii», iar aceasta o spunem când vorbim despre un om.”⁴¹

2. Sfinții Apostoli

A. „Căci pe neașteptate se vor scula să-l muște, se vor trezi din toropeală uneltitorii împotriva-ți și vei ajunge pradă pentru ei” [Avac. 2, 7 – LXX]. Sfântul Chiril al Alexandriei spune: „Harul dăruit Apostolilor este minunat... Omul primește putere asupra duhurilor rele și nimicește înălțarea mândriei, chiar și pe cea a diavolului. Pentru că ei, să spunem așa, l-au mușcat pe satan, lovindu-i mândria, făcându-i bunătățile pradă de război și aducându-le la Hristos, prin credința în El; fiindcă astfel l-au lovit pe însuși satan. Mare a fost, într-adevăr, puterea dată Apostolilor prin puterea și voia lui Hristos, Mântuitorul tuturor. Pentru că El le-a dat putere și stăpânire asupra duhurilor necurate.”⁴²

B. „Oare împotriva râurilor Te-ai mâniat, Doamne? Oare-mpotriva râurilor e urgia Ta? Oare-mpotriva mării e pornirea Ta? Căci vei încăleca pe caii Tăi și călărimea Ta e mântuire!” [Avac. 3, 8 – LXX].

Sfântul Grigorie de Nyssa⁴³ (cca 335 – cca 395) și Fericitul Ieronim⁴⁴ cred că această oaste călare este ceata îngerilor. Dar în timpul slujbei Proorocului Avacum din ziua de

³⁶ Imn la Proorocul Avacum, Glasul IV.

³⁷ *Cântările Maicii Domnului*, Canonul Sâmbetei, cântat la Pavecernița Mică, Cântarea a IV-a, Glasul IV.

³⁸ *Minei*, 21 Noiembrie, Intrarea Maicii Domnului în Biserică, fragment din Irmosul Canonului Utreniei, Cântarea a V-a, Glasul IV.

³⁹ *Minei*, 2 Decembrie, Proorocul Avacum, stihiră la Canonul Utreniei, Cântarea a V-a, Glasul IV.

⁴⁰ Fericitul Ieronim, *Împotriva ereziilor*, în: Saint Irenaeos, *Against Heresis*, Ante-Nicene Fathers, p. 509.

⁴¹ *Ibidem*, p. 451.

⁴² Sfântul Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia lui Luca*, Omilia 47, în: Saint Cyril of Alexandria, *Commentary on the Gospel of Saint Luke*, Ch. 9, Homily 47, p. 208.

⁴³ Sfântul Grigorie de Nyssa, *Tălcuire amănunțită la Cântarea Cântărilor*, în: PSB 29, traducere de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae și Pr. Prof. Ioan Buga, EIBMBOR, București, 1982, p. 146 [Saint Gregory of Nyssa, *Commentary on the Song of Songs*, Third Homily, pp. 77, 81].

2 Decembrie, Biserica noastră cântă, arătându-i pe Apostoli ca fiind acești cai: „Stând la dumnezeiasca strajă, fericitul Avacum a auzit taina nenumită a venirii Tale, o, Hristoase, și limpede a proorocit vestirea Ta, văzându-i pe preaînțelepții Apostoli ca pe niște cai mândri, călcând marea multor popoare și a neamurilor.”⁴⁵

Scriind canoanele pentru slujba Apostolilor Petru și Pavel, Sfântul Ioan Damaschin zicea: „Ai încălecat pe caii cei mândri, Apostolii Tăi, o, Doamne, și ai luat frâiele în mâinile Tale, iar carele Tale au fost mântuire celor care cântă cu credință: «Slavă puterii Tale, Doamne!»”⁴⁶

Sfântul Teofan vede același înțeles, iar în slujba Soborului Sfinților Apostoli scrie: „Având Crucea Ta ca toiag al puterii, o, Cuvinte, cei care Te-au văzut au împărțit marea amară a vieții, călcând apele idolești precum armăsarii.”⁴⁷

C. „Și Ți-ai mânat spre mare caii, ce tulbură noian de ape” [Avac. 3, 15 – LXX]. La slujba Botezului Mântuitorului, aceste versete scripturistice [Avac. 3, 8,15] sunt socotite ca proorocind venirea lui Hristos la Botez, dar ele arată și felul în care Apostolii Lui vor boteza întru mântuire: „Văzând în duh venirea Ta la Botez, Avacum a strigat, minunându-se: «Și Ți-ai mânat spre mare caii, ce tulbură noian de ape» [Avac. 3, 15].”⁴⁸

3. Crucea

„Măreția Lui a acoperit munții și de lauda Lui plin este pământul. Și strălucirea Lui va fi precum lumina; coarne ies din mâinile Lui; Și-a așezat iubirea cea puternică a tăriei Lui” [Avac. 3, 3-4 – LXX].

Sfântul Ciprian al Cartaginei scrie că „în Răstignire și în semnul Crucii este toată virtutea și puterea.”⁴⁹

Fericitul Ieronim îl descrie pe Prooroc astfel: „Habacuc, al cărui nume înseamnă «îmbrățișare», ca un luptător tare și neînving, stă de strajă și se așează în turnul cel de veghe [Avac. 2, 1], ca să Îl poată privi pe Hristos pe Cruce și să zică: «Măreția Lui a acoperit munții și de lauda Lui plin este pământul. Și strălucirea Lui va fi precum lumina; coarne ies din mâinile Lui; Și-a așezat iubirea cea puternică a tăriei Lui» [Avac. 3, 3-4 – LXX].”⁵⁰

4. Înălțarea

„S-a ridicat soarele și luna a stat în locul ei” [Avac. 3, 11 – LXX].

Sfântul Grigorie cel Mare scrie: „Despre slava Înălțării Lui a vorbit Avacum, zicând: «S-a ridicat soarele și luna a stat în locul ei» [Avac. 3, 11]. «Soarele» Îl reprezintă pe Domnul, iar «luna» – Biserica. Până când Domnul S-a ridicat la ceruri, Sfânta Lui Biserică se temea de necazurile lumii, dar după ce a fost întărită de Înălțarea Lui, a propovăduit pe

⁴⁴ Fericitul Ieronim, *Omilia la Psalmi*, „Omilia 9” în: Saint Jerome, “Homily 9”, *1-59 On the Psalms*, vol. 1, FC, 2nd ed., 48:65.

⁴⁵ *Minei*, 2 Decembrie, Proorocul Avacum, stihiră la Vecernie, Glasul IV.

⁴⁶ *Minei*, 29 Iunie, stihiră la Canonul Utreniei, Cântarea a IV-a, Glasul IV.

⁴⁷ *Minei*, 30 Iunie, stihiră la Canonul Utreniei, Cântarea a IV-a, Glasul IV.

⁴⁸ *Minei*, 24 Decembrie și 5 Ianuarie, Irmos la Pavcerniță, Cântarea a IV-a, Glasul VI.

⁴⁹ Sfântul Ciprian, *Tratate*, V, în: *The Treaties of Cyprian*, Ante-Nicene, V:524.

⁵⁰ Fericitul Ieronim, *Scrisori și lucrări alese*, „Scrisoarea LIII, către Paulinus, Episcop de Nola” în: Blessed Jerome, “Letter LIII, to Paulinus, Bishop of Nola (394 AD)”, *Letters and Select Works*, Nicene, 2nd Ser., VI:100.

față ceea ce credea în ascuns. Soarele s-a înălțat, iar luna a stat în locul ei, pentru că atunci când Domnul a urcat la ceruri, Sfânta Lui Biserică s-a întărit în puterea propovăduirii.”⁵¹

Faptul că „luna rămâne în locul ei” înseamnă că fecioria Maicii Domnului rămâne neschimbată, potrivit Sfântului Modest al Ierusalimului (cca 634).⁵²

Sfântul Teofan zice: „Acum cinstita Biserică vede Soarele ridicat pe Lemn, cum ai proorocit, preasfințite Avacum.”⁵³

5. Popoarele se hrănesc cu Evanghelia

„Ai retezat, spre minunare, capetele celor puternici, de-aceasta ei se vor cutremura. Zăbalele și le-or desface, precum săracul ce mănâncă pe furiș” [Avac. 3, 14 – LXX].

„Dumnezeu Cel Atotputernic – scrie Sfântul Grigorie cel Mare – a retezat capetele celor puternici [Avac. 3, 14], pentru că El a pedepsit mândria iudeilor, îndepărtându-i de la El. Neamurile s-au cutremurat, pentru că atunci când iudeii au căzut din credință, inimile neamurilor s-au adunat împreună ca o turmă, întru cunoașterea credinței. Este limpede că neamurile și-au deschis gurile inimilor lor, ca să primească hrana Sfintei Scripturi, și în taină s-au îndestulat cu ea, ca un om sărac, fiindcă citind cu grabire și în tăcere, ei se hrăneau din cuvintele vieții.”⁵⁴

6. Dreptul din credință va fi viu

„Dreptul din credința față de Mine va trăi” [Avac. 2, 4 – LXX]. Sfântul Ciprian al Cartaginei spune că „iudeii nu puteau înțelege nimic din Scripturi, dacă nu credeau mai întâi în Hristos... Dreptatea din credință trebuie să vină, iar în credință este viață, cum ne-a proorocit Avacum: «Dreptul din credința față de Mine va trăi» [Avac. 2, 4].”⁵⁵ În altă parte, Sfântul Ciprian mai spune: „Credința ne este cu totul folositoare și măsura faptelor e în măsura credinței.”⁵⁶

Sfântul Grigorie cel Mare notează, vorbind despre credință: „Apostolul și Evanghelistul Marcu spune că, înainte de Înălțare, Domnul i-a muștră pe ucenicii Săi pentru necredința și împietrirea inimii lor [Mc. 16, 14]. Și le-a spus că acela ce crede și se botează se va mântui, iar cel ce nu crede se va osândi. Ne putem și noi spune nouă înșine: «Am crezut, am să mă mântuiesc» [cf. Avac. 2, 4], căci aceasta este adevărat, dacă punem credința în fapte. Credința adevărată nu spune altceva, făptuind... Trebuie să mărturisim adevărul credinței noastre prin felul cum ne trăim viața. Atunci suntem creștini adevărați, când împlinim cu faptele noastre ceea ce făgăduim în cuvinte.”⁵⁷

Sfântul Ioan Gură de Aur, referindu-se la îndreptarea prin credință, spune: „În cartea Proorocului Avacum este scris: «Dreptul din credința față de Mine va trăi» [cf. Avac. 2, 4;

⁵¹ Sfântul Grigorie cel Mare, *Omilii la Evanghelii*, Omilia 29, în: Saint Gregory the Great (the Dialogist), “Homily 29”, *Forty Gospel Homilies*, pp. 233-234.

⁵² Sfântul Modest al Ierusalimului, *Omilie la Adormirea Maicii Domnului*, în: *On the Dormition of Mary, Early Patristic Homilies: Saint Modest of Jerusalem, An Encomium on the Dormition of Our Most Holy Lady Mary, Mother of God and Ever-Virgin*, p. 86.

⁵³ *Minei*, 18 Decembrie, Duminica dinaintea Nașterii Domnului, stihiră a Născătoarei la Canonul Utreniei Înainteprăznuirii, Cântarea a IV-a, Glasul IV.

⁵⁴ Sfântul Grigorie cel Mare, *Omilii la Iezechiel*, Omilia X, în: Saint Gregory the Great (the Dialogist), *The Homilies of Saint Gregory the Great On the Book of the Prophet Ezekiel*, Hom. X, pp. 125-126.

⁵⁵ Sfântul Ciprian, *Tratate*, V, în: *The Treaties of Cyprian*, Ante-Nicene, pp. 509-510.

⁵⁶ *Ibidem*, p. 545.

⁵⁷ Sfântul Grigorie cel Mare, *Fiți prietenii lui Dumnezeu*, în: Saint Gregory the Great (the Dialogist), *Be Friends of God*, pp. 55-56.

Gal. 3, 11], iar aceasta arată nu numai că dreptatea vine din credință, ci și că nu este mântuire prin Lege. Căci, precum spune Sfântul Apostol Pavel, câți erau din faptele Legii, sub blestem erau [Gal. 3, 10] din cauza păcatului; deci s-a găsit o cale ușoară, și anume prin credință (care în sine este mărturie puternică a faptului că nimeni nu se poate mântui prin Lege); fiindcă Proorocul nu spune «dreptul din Lege va fi viu», ci «din credință».⁵⁸

Sfântul Leon cel Mare († 461) scrie: „Precum pricina faptelor este credința, așa puterea credinței este dată de fapte.”⁵⁹ În altă parte, îi îndeamnă pe creștini să se țină de credința adevărată și să nu rătăcească: „Un zid de apărare puternic este credința tare, credința cea adevărată, la care nimic nu mai poate fi adăugat sau luat... Țineți-vă de această unitate, preaiubiților, cu minte neclintită... fără ea nimic nu este sfânt, nimic nu este curat, nimic viu, căci: «Dreptul din credință va fi viu» [cf. Avac. 2, 4]. Și cel ce, prin înșelarea diavolului, o pierde, acela este mort, cu toate că trăiește, căci precum dreptatea se câștigă din credință, așa și din credința adevărată se câștigă viața veșnică, cum spune Domnul și Mântuitorul nostru: «Și aceasta este viața veșnică: Să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos, pe Care L-ai trimis» [In 17, 3].”⁶⁰

7. Stăpânirea celor puternici este nimicită

Proorocul Avacum arată că stăpânirea celor puternici va fi nimicită, iar tăria lor va secătui. De pildă, el spune: „S-a ridicat și s-a cutremurat pământul, a privit țintă și s-au topit neamurile. Munții cu putere s-au făcut fărâme, dealurile vechi cât veacul s-au topit. [Avac. 3, 6 – LXX] ... Cu înfricoșare vei împuțina pământul și cu mânie vei doborî neamuri [Avac. 3, 12 – LXX] ... Ai retezat, spre minunare, capetele celor puternici, de-aceasta ei se vor cutremura. Zăbalele și le-or desface, precum săracul ce mănâncă pe furiș” [Avac. 3, 14 – LXX]. Sfânta Casiana, stareță, imnografă și mărturisitoare la Constantinopol (n. cca 805) preia această temă și scrie o cântare pentru Sâmbăta Mare: „Deșertarea Ta cea dumnezeiască pe Sfânta Cruce văzând-o dinainte Sfântul Avacum, spăimântându-se, a strigat: Tu ai tăiat tăria celor puternici, Bunule, venind la cei din iad, ca un Atotputernic.”⁶¹

8. Mântuirea unșilor

„Ai ieșit spre mântuirea poporului Tău, ca să-i mântuiești pe unșii Tăi (τὸν χριστόν σου)” [Avac. 3, 13 – LXX].

Sfântul Chiril al Alexandriei spune: „Avacum a proorocit taina lui Hristos și mântuirea prin El, când a spus: «Ai ieșit spre mântuirea poporului Tău, ca să-i mântuiești pe unșii Tăi» [Avac. 3, 13]. Înseamnă că aici numele de Hristos nu se folosește doar pentru Emanuel, ci pentru toți aceia care au fost unși cu harul Duhului Sfânt. Căci cuvântul vine de la «a unge», iar numele de «unși», de la faptul că au fost unși... Dar o prăpastie de nemăsurat este între felul cum ne aflăm noi și slava Mântuitorului. Fiindcă noi slujitori suntem, iar El, prin fire, este Stăpân și Dumnezeu, chiar dacă S-a aflat printre noi și în firea noastră, după pronia

⁵⁸ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii la Galateni*, Omilia III, în: Saint Chrysostom, Homily III, *Homilies on Galatians*, Nicene, 1st Ser., XIII:26.

⁵⁹ Sfântul Leon cel Mare, *Predica X*, în: Saint Leo the Great, “Sermon X”, *Nicene*, 2nd Ser., XII:121.

⁶⁰ *Ibidem*, “Sermon XXIV”, p. 136.

⁶¹ *Penticostar*, stihiră la Canonul Utreniei Învierii, Cântarea a IV-a, Glasul VI.

Întrupării... Deci ceilalți... pot să se numească unși, pe bună dreptate, căci au fost unși, dar Hristos singur este Dumnezeu adevărat, Emanuel.”⁶²

În altă parte, Sfântul Chiril al Alexandriei lămurește: „Mulți au fost numiți «hristoși», pentru că au fost unși de Dumnezeu. Căci unii au fost unși împărați, unii prooroci, iar alții au primit mântuirea de la Hristos, Mântuitorul tuturor, precum și noi primim numele de «hristoși», fiind unși de Duhul Sfânt... Cuvintele lui Avacum se referă la noi: «Ai ieșit spre mântuirea poporului Tău, ca să-i mântuiești pe hristoșii Tăi» [cf. Avac. 3, 13]. Deci hristoși sunt mulți și au fost numiți astfel pentru că au fost unși, dar Cel care este Hristosul Tatălui este Unul și numai Unul.”⁶³

Beda Venerabilul ne spune: „Și preoții și regii sunt numiți «hristoși» în Lege, ca fiind chipuri ale Împăratului și Preotului din veac, Domnul și Mântuitorul nostru; și fiind prefigurări ale Lui, au fost unși și cu ulei pământesc. Și nu numai aceia, ci și toți credincioșii de acum, numindu-se creștini de la Hristos, pe bună dreptate se numesc și «hristoși», de la ungerea cu Sfântul Mir, din darul Duhului cu care sunt sfințiți. Proorocul mărturisește aceasta când zice: «Ai ieșit spre mântuirea poporului Tău, ca să-i mântuiești pe unșii Tăi» [Avac. 3, 13]. Și cu adevărat El a ieșit pentru mântuirea poporului Său, ca să izbăvească și pe unșii Săi, căci pentru noi, oamenii, și pentru a noastră mântuire, a coborât din ceruri și S-a făcut om, ca să ne dea nouă, celor care am fost unși pe de-a întregul și tămăduiți prin har, să fim împreună purtători ai Sfântului Său nume.”⁶⁴

Sfântul Cosma Melodul, Episcop al Maiumei (sec. VII), spune: „Văzând Proorocul venirea Ta în zilele de pe urmă, o, Hristoase, a strigat: «Am auzit de puterea Ta, o, Doamne, că ai venit să mântuiești pe toți unșii Tăi».”⁶⁵ Iar Sfântul Teofan descrie simțirile Proorocului, spunând: „Avacum, înțelegând în duh proorocesc coborârea Ta cea dumnezeiască, a strigat către Tine cu cutremur: «Ai ieșit spre mântuirea poporului Tău, ca să-i mântuiești pe unșii Tăi».”⁶⁶

Epilog

Cuvintele Proorocului: „Eu însă mă voi veseli (αγαλλιάσομαι) în Domnul, bucura-mă-voi (χαρήσομαι) în Dumnezeu, Mântuitorul meu! (ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ Σωτῆρί μου)” [Avac. 3, 18 – LXX] ne duc cu gândul la cântarea Maicii Domnului: „Și s-a bucurat duhul meu de Dumnezeu, Mântuitorul meu” [Lc. 1, 47]. Beda Venerabilul spune: „Iisus în ebraică înseamnă «mântuiește» sau «mântuitor» și este limpede că Proorocii Îi cheamă numele de multe ori, voind cu mare dorire să-L vadă: «Iar sufletul meu să se bucure de Domnul, să se veselească de mântuirea Lui» [Ps. 34, 8]; «Se topește sufletul meu după mântuirea Ta» [Ps. 118, 81]; «Eu însă mă voi veseli în Domnul, bucura-mă-voi în Dumnezeu, Mântuitorul meu!» [Avac. 3, 18 (versiunea latină veche – *gaudebo in Deo Iesu meo*)]; dar mai ales versetul acesta: «Dumnezeule, întru numele Tău mântuiește-mă!» [Ps. 53, 1]. Ca și când

⁶² Sfântul Chiril al Alexandriei, *Epistola I, către preoți, diaconi și părinții monahi*, în: Saint Cyril of Alexandria, “Letter I, to Priests, Deacons and Fathers of Monks...”, *Letter 1-50*, FC, 76:19-20.

⁶³ Sfântul Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia lui Luca*, Omilia 49, în: Saint Cyril of Alexandria, *Commentary on the Gospel of Saint Luke*, Ch. 9, Homily 49, p. 218.

⁶⁴ Beda Venerabilul, *Omilii la Evanghelia*, Cartea I, Omilia I, în: Saint Bede the Venerable, *Homilies on the Gospels*, Book I, Cistercian Studies Series: No. 110, Homily 1.16, pp. 160-161.

⁶⁵ *Penticostar*, Duminica Pogorării Duhului Sfânt, Irmosul Canonului I, Cântarea a IV-a, Glasul VII.

⁶⁶ *Minei*, 1 Decembrie, Proorocul Naum, Irmosul Canonului Utreniei, Glasul V.

Proorocul ar spune: «Tu ești numit Mântuitorul, strălucește slava numelui Tău în mine și mă mântuiește!»⁶⁷

„Izbăvește, Proorocule, de primejdii și de nevoi cumplite, cu rugăciunile tale, pe cei ce cu evlavie săvârșesc cinstită pomenirea ta.”⁶⁸

Pe 2 Decembrie, Sfânta Biserică face pomenirea Sfinților Părinți Ioan, Iraclemon, Andrei și Teofil, pustnicii

Sfinții Părinți Ioan, Iraclemon, Andrei și Teofil se trăgeau din familii bine-credincioase din cetatea Oxirinh,⁶⁹ aflată în partea de miazănoapte a Egiptului, lângă Nil. Când citeau dumnezeieștile Scripturi, li se străpungea inima de așa pocăință, încât uitau de frumusețile și bunătățile acestei lumi. Și au pornit toți patru spre adâncul pustiului, fiind conduși de Dumnezeu. Acolo unde s-au oprit, au găsit un bătrân sfânt, împreună cu care au stat vreme de un an. Deși erau tineri de vârstă, au voit cu toată inima să schimbe lucrurile trecătoare și stricăcioase cu cele veșnice. Trecând bătrânul lor la Domnul, au avut pe Hristos ca învățător și, păziți fiind de harul Duhului Sfânt, au rămas în pustie vreme de șaizeci de ani. Sufereau toate greutățile, îndeletnicindu-se mereu cu postul. Gustau mâncare de două ori pe săptămână, puține legume și apă. Retrăgându-se prin munți și peșteri, fiecare stătea în singurătate și se ruga neîncetat. Cu bărbăție înfruntau ispitele și nevoile – căldură înăbușitoare, frig mare, foame, sete, atacuri ale demonilor – ca să afle odihnă în cer. Iubeau pustia, pentru ca dincolo să ajungă să se bucure de grădina Raiului. Prin răbdarea lor au dobândit sufletele lor [Lc. 21, 19].

Sâmbăta și duminica se adunau toți patru și dădeau slavă lui Dumnezeu, împărtășindu-se cu Sfintele Taine aduse de un înger. Căci se făcuseră împreună cetățeni cu cei fără de trup. Și dacă pe pământ erau cinștiți de Dumnezeu cu așa grijă, oare de ce fel de măriri au parte acum în Rai?

Acestea au fost povestite de Pafnutie sihastrul, care i-a văzut cu ochii lui pe străluciții anahoreți și a scris despre viața și nevoințele lor. Căci, iată, cu adevărat, ce este mai bun și mai frumos decât a locui frații împreună? Iar noi să ne rugăm ca, prin mijlocirile lor, să învățăm și noi dragostea cea neprefăcută față de aproapele, ca să împlinim astfel poruncile lui Hristos.

Pe 2 Decembrie, Sfânta Biserică face pomenirea Sfântului Ierarh Solomon, Arhiepiscop al Efesului, care în pace s-a săvârșit

---

⁶⁷ Beda Venerabilul, *Op. cit.*, în: Saint Bede the Venerable, *Op. cit.*, Book I, Homily 1.5, pp. 49-50.

⁶⁸ *Minei*, 2 Decembrie, Proorocul Avacum, stihiră la Canonul Utreniei, Cântarea I, Glasul IV.

⁶⁹ Oxirinh (Oxyrrynchos, Bahnasa, Pemje al coptilor), oraș din nordul Egiptului, a fost episcopie din 325. Este cunoscut pentru sculpturile monumentale în calcar și numeroasele papirusuri în greacă, latină, coptă și arabă. Astăzi este părăsit, dar a fost mai înainte un vestit centru monahal.

Pe 2 Decembrie, Sfânta Biserică face pomenirea Sfintei Mucenițe fecioare Miropa din Efes și Hios

Sfânta Muceniță Miropa se trăgea din cetatea Efesului. Dar povestirea *Vieții* ei o vom deschide cu cea a slăvitului Mucenic al lui Hristos, Isidor,⁷⁰ căruia i se face prăznuirea pe 14 Mai. Acesta a trăit în vremea împăratului Deciu (249-251), se trăgea din Alexandria și a fost conducător mare în oastea romană. Isidor a ajuns în Hios, când un anume dregător de rang înalt, Numerius, a mers cu oaste acolo. Atunci un oarecare centurion, Iulius, l-a pârât pe Isidor că este creștin și că, închinându-se lui Hristos, nu îi cinstea pe zeii lor.

Numerius l-a chemat pe Isidor și l-a întrebat despre adevărul spuselor lui Iulius. Iar Isidor, fără frică sau șovăială, a răspuns: „O, stăpâne, să știi că adevărat este: mă închin lui Hristos și cinstesc icoana Sa. Mă închin Lui ca fiind Dumnezeu și doresc să ajung la El, Cel care este dorirea mea de toată vremea. Iar cel care se sălășluiește în bucuria cunoașterii Lui nu mai voiește nimic din această lume. Căci El este Dumnezeul cel adevărat și pentru noi S-a făcut Om adevărat, rămânând în același timp Dumnezeu, fără să-Și schimbe deloc firea.”

Auzind aceste cuvinte ale Mucenicului, Numerius s-a tulburat și s-a mâniat nebunește. A poruncit îndată ca Sfântul să fie întins de mâini și de picioare, legat de patru stâlpi și biciuit fără milă. Și era bătaia aceea o vedere îngrozitoare, dar Isidor răbda cu bărbăție, netulburat și vesel, căci pentru dragostea lui Hristos îndura acestea. Apoi tiranul a poruncit să se aprindă un cuptor. Și înfierbântându-se tare cuptorul, l-au aruncat pe Mucenic în flăcări. Dar, cu ajutorul lui Dumnezeu, el nu s-a vătămat deloc în cuptorul încins. Văzând aceasta, l-au luat și l-au aruncat în temniță până la următoarea cercetare.

În acest răstimp, tatăl lui Isidor a auzit în Alexandria că fiul lui s-a lepădat de idoli și se închină lui Hristos. Pornind îndată, a mers în Hios, unde și-a găsit fiul înfruntând cu bărbăție chinurile muceniei. Și a voit acela să-l facă pe Isidor să se lepede de Hristos și să-i zdruncine hotărârea, dar nu a putut. Atunci a mers la Numerius și a spus: „Dă-mi-l mie pe acest înșelător și vrăjitor, o, stăpâne, iar cu pedeapsa pe care i-o voi da eu, voi aduce jertfă zeilor, pe care fiul meu îi disprețuiește!” În așa mare înșelăciune se afla tatăl acela, din pricina închinării la idoli.

Și fiind dat Mucenicul tatălui său, a voit acela să îl întoarcă la închinarea la idoli mai întâi cu purtare blândă și cu lingușire, spunându-i: „Fiule, nu te grăbi astfel să lași credința strămoșilor tăi, ca unul fără minte, îmbrățișând pe Iisus cel Răstignit, ca pe singurul Dumnezeu, căci om fiind, a suferit atâtea de pe mâna iudeilor, iar la urmă a fost omorât într-un chip atât de lipsit de slavă și nici nu S-a putut izbăvi pe Sine!” Dar Sfântul, auzind acestea, a suspinat adânc și cu lacrimi i-a spus părintelui său: „O, tată, mai fără de minte și fără de simțire decât dobitoacele m-aș face, de m-aș lepăda de Dumnezeu cel adevărat, Făcătorul lumii, aducând jertfe unor zei fără viață și unor idoli surzi, care sunt lucrul mâinilor omului. Iar dacă mintea nu ți-ar fi astfel întunecată prin închinarea la chipuri

---

⁷⁰ Mucenicia Sfântului Isidor a fost scrisă în greaca veche. Manuscrisul începe astfel: „După învățătura dumnezeiască cea cinstită...” și se găsește la Mănăstirile athonite Marea Lavră și Ivion. A apărut în greaca nouă în *Neon Leimonarion*, de unde a fost preluată, revăzută și inclusă în *Sinaxarul Mare* (în limba greacă). Pe lângă această relatare a muceniei Sfântului Isidor, mai sunt și altele, redactate pe scurt și nepublicate, care se găsesc în Codicii de la Vatican și de la Paris. Două laude au fost alcătuite în cinstea Sfântului Isidor de către predicatorul Nichita Paflagonul. O slujbă a Sfântului a fost inclusă în *Neon Leimonarion din Hios* și un text separat a fost publicat la Atena, în 1919. O slujbă a Sfintei Miropa a apărut tot în *Neon Leimonarion*.